

ГОДИШЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2019 Г.

**(приет с Решение на Управителния съвет на НАПОО
Протокол № 01 от..... 2020 г.)**

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

РАЗДЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ, НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИТЕ И ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

1.1. Участие в разработването, координирането и реализирането на стратегии, концепции, нормативни и методически документи в сферата на началното и продължаващото професионално образование и обучение и професионалното ориентиране

1.2. Създаване на условия и среда за ефективна работа на трипартитните органи за управление и дейност на Агенцията – Управителен съвет и Експертни комисии по професионални направления и по професионално ориентиране

1.3. Съвместни действия на НАПОО и Агенция по заетостта за осигуряване качеството на професионалното обучение на възрастни (безработни и заети лица)

1.4. Сътрудничество на НАПОО в рамките на сключените споразумения

РАЗДЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

2.1. Лицензиране на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности

РАЗДЕЛ 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

3.1. Усъвършенстване на дейностите по разработване на Държавни образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии

3.2. Поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение в съответствие с актуалните потребности на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите

3.3. Мониторинг и контрол на дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО

3.4. Методическо осигуряване на дейността на ЦПО и ЦИПО

РАЗДЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ОПИТ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И АДАПТИРАНЕ С ЦЕЛ ТРАНСФЕР НА НАЦИОНАЛНО НИВО

4.1. Участие на служители на НАПОО в европейски мрежи и работни групи/комисии към Европейската комисия

4.2. Участие на НАПОО в работни срещи и семинари, организирани от европейски институции и организации

4.3. Участие на НАПОО в Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експерти „ReferNet“

4.4. Повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации и улесняване на мобилността на обучавани и заети лица

4.5. Създаване на условия за въвеждане на Система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET)

4.6. Участие на НАПОО като партньор в проекти, финансирани по Програми на ЕС

РАЗДЕЛ 5. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

5.1. Усъвършенстване на работата с ИС на НАПОО

5.2. Разширяване на информационната дейност на Агенцията

5.3. Поддържане на интернет страница на НАПОО с подобрени параметри за предоставяне на информация на гражданите и бизнеса

РАЗДЕЛ 6. РАЗВИТИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ, ДЕЛОВОДНАТА И АРХИВНАТА ДЕЙНОСТ, ПРИЛАГАНЕ НА АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

6.1. Контрол по компонентите на финансовото управление и контрол

6.2. Финансова дейност на НАПОО

6.3. Административно обслужване

6.4. Прилагане на антикорупционни мерки и предотвратяване конфликт на интереси

6.5. Подобряване на организацията в процеса по управление на риска в оперативната дейност на Агенцията

6.6. Повишаване на административния капацитет на НАПОО

6.7. Електронно управление

РАЗДЕЛ 7. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2019 Г.

РАЗДЕЛ 8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2020 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) за 2019 г. съдържа подробна информация за степента на изпълнение на целите и постигнатите резултати от администрацията на Агенцията.

В доклада е направена оценка на ефективността на изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2019 г., изведени са основни изводи и са определени приоритетите за развитието на Агенцията през 2020 г.

Целите и произтичащите от тях дейности, заложи в Плана за дейността на НАПОО за 2019 г., са както следва:

1. Развитие на сътрудничеството с държавните институции, организациите на работодателите, на работниците и служителите, браншовите и професионалните организации и академичната общност за усъвършенстване на националната система за професионално образование и обучение в контекста на политиката за учене през целия живот.
2. Развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране.
3. Осигуряване на качеството в системата на професионалното образование и обучение.
4. Проучване на европейския опит и добрите практики в областта на професионалното образование и обучение и тяхното адаптиране, с цел трансфер на национално ниво.
5. Повишаване на прозрачността и публичността на услугите по професионално обучение на възрастни и по професионално ориентиране.
6. Развитие и подобряване качеството на административното обслужване, деловодната и архивната дейност, прилагане на антикорупционни мерки и предотвратяване конфликта на интереси.

Обхватът на информацията, представена в доклада, се определя от функциите на НАПОО, регламентирани в Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) (чл. 41, ал. 2. и чл. 42).

РАЗДЕЛ 1. РАЗВИТИЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ, НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ, БРАНШОВИТЕ И ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В КОНТЕКСТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Основните резултати по Оперативна цел 1 са:

1. Постигане на съгласувани позиции и предприети съвместни действия за усъвършенстване на националната система за ПОО в контекста на ученето през целия живот (УЦЖ)

2. Продуктивно партньорство с всички заинтересовани институции и социални партньори при обсъждането и вземането на решения по въпроси и проблеми, касаещи дейността на НАПОО и развитието на системата за ПОО.

За постигане на Цел 1 в Плана са включени следните основни дейности:

1.1.УЧАСТИЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО, КООРДИНИРАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА СТРАТЕГИИ, КОНЦЕПЦИИ, НОРМАТИВНИ И МЕТОДИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ В СФЕРАТА НА НАЧАЛНОТО И ПРОДЪЛЖАВАЩОТО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОРИЕНТИРАНЕ:

Компетентното и ефективно участие в процесите на разработване и реализиране на политики, стратегии и концепции, свързани с развитие и усъвършенстване на националната система за ПОО, е постоянен приоритет в дейността на НАПОО. Задачите на Агенцията в това направление са свързани с разширяване и задълбочаване на сътрудничеството с институциите и организациите, които имат отношение към ПОО, както и с практическото утвърждаване на възложената ѝ със ЗПОО координираща функция в този контекст.

Активното взаимодействие с държавните институции по конкретни въпроси и ключови проблеми в областта на ПОО, развитието на човешките ресурси и ученето през целия живот е в центъра на вниманието на екипа на НАПОО и през 2019 г.

През отчетния период представители на Агенцията са участвали като членове на междуведомствени работни групи, експертни съвети, комисии и комитети на национално ниво към Президента на Република България, Народното събрание, МОН, МТСП, Министерство на икономиката, Министерство на транспорта, Министерство на туризма, Държавна агенция за метрологичен и технически надзор и др.

През 2019 г. служителите от администрацията на НАПОО са ангажирани с участие в поредица от национални и международни събития по въпросите на ПОО. Със своя експертен потенциал НАПОО допринесе за успешното им провеждане, за формулирането на изводи и конкретни препоръки, насочени към развитие на системата на ПОО в съответствие с приоритетите, изведени на национално и европейско ниво и в набелязване на конкретни мерки за повишаване на имиджа на ПОО сред младежи и лица, навършили 16 години.

1. Представени са експертни становища и предложения по следните проекти на документи:

- Проект за изменение и допълнение на Правилника за дейността на НАПОО
- Проект на Решение на Министерски съвет за изменение на Националния план за действие по заетостта през 2019 г. и подготовка на НПДЗ за 2020 г. – Министерство на труда и социалната политика

- Проект на Наредба за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация – Министерство на образованието и науката
- Стратегия за развитие на професионалното образование и обучение в Република България за периода 2018 г. - 2021 г. и Отчет за изпълнението на Стратегията за развитие на професионалното образование и обучение в Република България за периода 2015 г.-2018 г. – Министерство на образованието и науката
- Секторни компетентностни модели, разработени в рамките на проект MyCompetence, „Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони”, осъществяван от Българска стопанска камара (БСК) в партньорство с КНСБ и КТ "Подкрепа"

2. Участие на представители на НАПОО в различни работни групи, комитети и др. междунституционални форми на сътрудничество:

- Комитет по наблюдение към Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020
- Комитет по наблюдение към Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
- Тематична работна група „Предучилищно и училищно образование“ към Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
- Подкомитет към Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” в областта на пазара на труда;
- Работна група за разработване на „Оперативна програма за наука и образование“ за програмен период 2021-2027г.;
- Консултативен съвет по професионално образование и обучение към министъра на образованието и науката
- Национална мрежа от ECVET експерти към ЦРЧР;
- Междуведомствен съвет по туризма към Министерство на туризма;
- Национален съвет за насърчаване на заетостта към Министерство на труда и социалната политика;
- Участие в УС на БЦКЗ към Български съюз по заваряване;
- Управителен съвет на ДП “БГЦПО“;
- Координационен съвет на ЦРЧРРИ- Кремиковци;
- Национална стратегическа група за планиране и отчитане дейностите за изпълнение на Стратегията за развитие на професионалното образование и обучение за периода 2015–2020 година;
- Работна група на ползвателите на ECVET към Европейската комисия;
- Междуведомствена работна група към МОН относно политиките за Учене през целия живот;
- Работна група за разработване на механизъм за прилагане на Препоръката на Съвета на ЕС относно интеграцията на дълготрайно безработните лица на пазара на труда;
- Национален експертен съвет по тематичната дейност „Системи за управление на предвиждане на умения и съответствие с нуждите на пазара на труда в ЕС: Оценка за България“ към СЕДЕФОП;

- Междуведомствена работна група за изменение и допълнение на държавен образователен стандарт за управление на качеството в институциите за предучилищно и училищно образование;
- Междуведомствена работна група към МОН по проблемна област „Липса на специалисти в търсени от бизнеса области и лошо качество на професионалното образование“;
- Работна група по Наредба по чл. 34, ал. 1 от ЗПОО за организация и съдържание на изпитите за придобиване на професионална квалификация;
- Работна група за изготвяне на Наредба за качеството на професионалното образование и обучение;
- Координационен съвет РГ 2 “Свободно движение на хора “;
- Работна група 16 „Образование, взаимно признаване на професионални квалификации и научни изследвания“ към МОН;
- Постоянна работна група за актуализиране на НКПД към МТСП;
- Контактна група за организиране на форум за хора с увреждания под патронажа на Президента на Република България;
- Национална координационна група „Дуално обучение“;
- Междуведомствен експертен съвет за прилагане на споразумението за сътрудничество и стратегическо партньорство при обмен на данни между Националния статистически институт и Министерството на образованието и науката
- Работна група за придобиване и признаване на правоспособност за упражняване на професии по 3 Наредби - управление на товароподемни кранове и подвижни работни площадки, обслужване на парни и водогрейни котли, монтьор по монтиране, поддържане и ремонтване на асансьори;
- Работна група за придобиване и признаване на правоспособност за упражняване на професии по 3 Наредби - управление на товароподемни кранове и подвижни работни площадки, обслужване на парни и водогрейни котли, монтьор по монтиране, поддържане и ремонтване на асансьори;
- Междуведомствена работна група по проблемна област „Липса на специалисти в търсени от бизнеса области и лошо качество на професионалното образование“
- Работна група за изготвяне на проект на Стратегия по заетостта 2021-2030 г. и анализ на изпълнението на действащата Актуализирана стратегия по заетостта за периода 2013 – 2020 г.;
- Работна група по проект на МОН със СИНОП;
- Работна група към МТСП за изготвяне на НПДЗ за 2020 г.;
- Управителен комитет на проект „Националните координатори в изпълнение на европейската програма за учене на възрастни“ (МОН);
- Работна група във връзка с Директива 2013/55/ЕО на ЕП и на Съвета от 20.11.2013 г. за изменение на Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации – МОН;
- Междуведомствена комисия на основание чл. 5 от Наредбата за условията и реда за поддържане на Списъка на регулираните професии в Република България, за осъществяване на процедурата по изготвяне на предложения за включване или изключване на професии от Списъка на регулираните професии в Република България-МОН;

- Национална стратегическа група за планиране и отчитане дейностите за изпълнение на Стратегия за развитие на професионалното образование и обучение за периода 2015-2020 година- МОН ;
- Работна група за разработване на механизъм за прилагане на Препоръката на Съвета на Европейския съюз относно интеграцията на дълготрайно безработните лица на пазара на труда- към МТСП на основание Заповед № РД01-415/ 07.06.2017 г.
- Работна група по тематичната дейност „Системи за управление на предвиждане на умения и съответствие с нуждите на пазара на труда в ЕС: Оценка за България“- СЕДЕФОП- към МОН;
- Работна група „Право на установяване и свободно предоставяне на услуги към съвета на Европейските въпроси“ към Министерство на икономиката;
- Работна група към Държавна агенция за електронно управление;
- Секторен съвет за електрическа мобилност (ССЕМ);
- Работна група за разработване на механизъм за прилагане на Препоръката на Съвета на Европейския съюз относно интеграцията на дълготрайно безработните лица на пазара на труда;
- Работна група по тематичната дейност „Системи за управление на предвиждане на умения и съответствие с нуждите на пазара на труда в ЕС: Оценка за България“- СЕДЕФОП- към МОН;
- Работна група 16 към МОН ;

3. Участие на експерти от НАПОО в тематични национални и международни конференции, семинари, работни срещи, кръгли маси и др.:

- Участие в дейности, свързани с Националната стратегия за учене през целия живот 2014-2020г. (МОН);
- Конференция по Проект на МОН – Техническа помощ за осъществяване на българската НКР в ПОО – фаза 2;
- Годишна Валоризационна конференция по програма „Еразъм+“ за 2019 г., организирана от ЦРЧР;
- Национални дни за Учение през целия живот , гр. Велико Търново;
- Заседания на Комисия по образование и наука към Народното събрание на Република България;
- Заседания на Комисия по труда, социалната и демографска политика към Народното събрание на Република България;
- Семинар за професионално развитие на тема „Принципите на европейската кредитна система за професионално образование и обучение /ECVET/ и обучението на работното място“;
- Национална конференция „Европейските измерения в професионалното образование и обучение“ – Refernet;
- Регионални конференции „Европейските измерения в професионалното образование и обучение“ – Refernet в Ловеч и Кюстендил ;
- Конференция със съответните заинтересовани страни от дейност ECVET;
- Информационен ден ECVET и сектор „ПОО“ на КД1 на Програма „Еразъм+“;
- Информационен ден за популяризиране на добрите практики от прилагането на ECVET в България;

- Проведена работна среща с делегация от Република Северна Македония – представители на Национален център за образование на възрастни;
- Работна среща с делегация от Република Таджикистан, като беше споделена информацията за системите на ПОО в България и Република Таджикистан;
- Работна среща с делегация от Финландия;
- Участие в семинар за прилагане на ЕКР на национално ниво за периода 2018-2020;

Важен инструмент за взаимодействие на НАПОО с други организации и институции са споразуменията за двустранно сътрудничество. Пример за ефективно сътрудничество е реализираното през годината партньорство между НАПОО и Български съюз по заваряване за осъществяване на последващ контрол (по чл. 49в от Закона за професионалното образование и обучение) на дейността на центровете за професионално обучение, които извършват обучение по професията „Заварчик“.

Целта на подписаното споразумение за сътрудничество е да се повиши качеството на предлаганото професионално обучение по професията и да се подобри прозрачността в работата на центровете, които предлагат съответните квалификационни курсове.

В областта на секторното сътрудничество бяха осъществени редица съвместни действия с различни браншови организации. В резултат на активната политика на НАПОО развитие на секторното сътрудничество са реализирани следните инициативи:

- Продължава ефективното сътрудничество между Центъра за развитие на човешките ресурси и НАПОО в рамките на „Националната мрежа от ECVET експерти“ – проведени са шест семинара;

През 2019 г. екипът на НАПОО продължи своята усърдна работа в изпълнението на Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 г.

В рамките на своята компетентност Агенцията е водеща отговорна институция за реализиране на дейности и мерки, включени в **10** приоритетни направления на Плана за изпълнение на Стратегията за 2019 г.

През 2019 г. НАПОО продължи целенасочено да следва принципа за сътрудничество и партньорство със заинтересованите институции и организации в работата си по международни проекти. В дейностите по изпълнението им са включени представители на работодателите и на организациите на работниците и служителите, на държавни институции, общини, неправителствени организации, на академичната общност. Резултатите от проектите се популяризират в партньорската мрежа на НАПОО, на електронната ѝ страница, на сайта на съответните проекти, на заседания на ЕК и УС, като и чрез други канали за разпространение.

НАПОО бе една от водещите институции, която активно участва в изготвянето на Секторен функционален анализ на системата на ПОО, реализиран по проект BG05SFOP001-2.001-0006 „Създаване на единни правила за провеждане на функционални анализи по хоризонтални и секторни политики“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ и изпълняван от Министерски съвет. На базата на анализа бе Актуализирана Стратегията за НАПОО за периода 2019-2021г.

1.2. СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ И СРЕДА ЗА ЕФЕКТИВНА РАБОТА НА ТРИПАРТИТНИТЕ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ДЕЙНОСТ НА АГЕНЦИЯТА – УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ (УС) И ЕКСПЕРТНИ КОМИСИИ (ЕК) ПО ПРОФЕСИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ И ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

През 2019 г. НАПОО успешно развива трипартитното сътрудничество в управлението на Агенцията и в експертната си дейност. Управителният съвет и 17-те Експертни комисии, функциониращи по професионални направления и по професионално ориентиране, ефективно изпълняваха определените в ЗПОО и в Правилника за дейността на НАПОО функции.

От организационна гледна точка НАПОО продължи да осигурява необходимите условия и среда за ползотворна работа на Управителния съвет като:

- Предварително се обявява графика и дневният ред за заседанията на УС;
- Предоставят се в срок предварително подготвените комплекти с материали за обсъждане в съответствие с дневния ред;
- Периодично се осъществява контрол на изпълнение на решенията на ЕК и на УС.

През 2019 г. са проведени всички планирани **6** заседания на УС на НАПОО, на които са обсъдени и съгласувани важни документи за развитие на системата на ПОО – проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, предложения за актуализиране на СППОО, промени в документите на НАПОО, свързани с процедурите по лицензиране на ЦПО и ЦИПО, анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО за 2018 г., анализ на осъществения последващ контрол на дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО, Проект на Правилник за дейността на НАПОО др.

На проведените заседания са приети :

- Проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, разработени във вид на „единици резултати от ученето“;
- Предложения за актуализиране на СППОО с допълване на нови професии/специалности – включване на нова професия „Консултант козметични, парфюмерийни, био продукти и битова химия“ с прилежаща специалност „Осигуряване на продуктова информация“ – трета степен на професионална квалификация в рамките на професионално направление 524 „Химични продукти и технологии“;
- Анализи за системата на професионално обучение на лица, навършили 16 години:
  1. Годишен анализ на дейността на центровете за професионално обучение и центровете за информация и професионално ориентиране през 2018 г.
  2. Анализ за състоянието на качеството на ЦПО, подали годишни доклади за самооценка на качеството за 2018 г.
  3. Анализ на последващия контрол на дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО за първото полугодие на 2018 г.
- Документи, свързани с планирането на дейността на НАПОО:
  1. Отчет за изпълнение на Плана за дейността на НАПОО за първото полугодие на 2019г.
  2. Годишен план за дейността на НАПОО за 2019 г.
  3. Годишен доклад за дейността на НАПОО за 2018 г.
- Документи, свързани с лицензирането и осъществяването на последващ контрол на дейността на ЦПО/ЦИПО:
- Актуализирани са Рамкови изисквания и Методически указания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии;
- Проект за изменение и допълнение на Правилника за дейността на НАПОО;
- Актуализиран „План за контролната дейност на НАПОО (последващ контрол на ЦПО и ЦИПО)“ за 2019 г.;

- Пакет от документи относно лицензирани ЦПО и ЦИПО – заявление и Процедура за изменение на наименованието на центъра по чл. 49б, ал.10, т. 1 от ЗПОО в лицензиите за професионално обучение или за информирание и професионално ориентиране;
- „Процедура за избор на външни експерти за участие на процедурите по лицензиране на ЦПО/ЦИПО“;
- Актуализиран „Ред за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, критерии и срокове за актуализирането му“, утвърден със Заповед на министъра на образованието и науката;
- Информация за изпълнението от ЦПО и ЦИПО на задълженията им, произтичащи от разпоредбата на чл.22, ал.8 от ЗПОО“;
- Актуализиран вариант на „Стратегия за дейността на НАПОО за периода 2019-2021 г.“;

През 2019 г. няма провалени или отложени заседания на УС. Всички заседания на УС са проведени по предварително съгласуван с членовете график.

Дейността на експертните комисии през 2019 г. е организирана в съответствие с изискванията на ЗПОО и на Правилника за дейността на НАПОО.

Проведени са заседания на ЕК както следва:

- **28** заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии;
- **9** заседания на ЕК за обсъждане на предложения за допълване на СППОО с нови професии и специалности;
- **73** заседания на ЕК по процедури за лицензиране и изменение на издадена лицензия с допълване на нови професии и специалности на ЦПО;
- **80** заседания на ЕК по процедури за прекратяване права по издадена лицензия на ЦПО.

Компетентното участие на УС и ЕК в цялостната дейност на Агенцията създава възможност за постигане на успешни резултати, свързани с изпълнението на конкретните задачи, включени в Плана за 2019 г. За това допринася ефективната организация на заседанията, качествено разработената и своевременно предоставена документация от администрацията на Агенцията – доклади, докладни записки, проекти на ДОС, протоколи и други материали. Сериозен принос по отношение повишаване качеството на проектите на ДОС за придобиване на квалификация по професии има активното участие на Експертните комисии. От специалистите, представители на трите страни в социалното сътрудничество, са получени полезни предложения и препоръки за прецизиране на конкретни текстове в проектите на ДОС, както и за номиниране на специалисти с нужния опит и професионална квалификация за участие в работните групи и в лицензирането на проектите.

По изпълнение на функциите, регламентирани в чл. 42 т. 6, т. 7, т. 8 и т. 9 на ЗПОО, през 2019 г. е извършено следното:

Съгласно чл. 42, т. 6 на ЗПОО, въз основа на анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО Агенцията прави предложения за усъвършенстване на системата на ПОО. В изпълнение на тази разпоредба НАПОО ежегодно набира и анализира данни във връзка с дейността на ЦПО и ЦИПО през предходната календарна година. Получените резултати за 2018 г. са

предоставени на вниманието на заинтересованите институции, организации и лица чрез публикация на интернет страницата, с презентации в заседанията на УС на НАПОО, на националната конференция на Рефернет в София, в работни групи, семинари и други форуми.

През 2019 г., в изпълнение на функциите на НАПОО като участник в мрежата ReferNet бяха организирани и проведени две регионални конференции и една национална конференция, на които бяха изнесени актуални данни от проучвания и доклади в областта на ПОО за 2019 г. на национално и европейско ниво.

В изпълнение на чл. 42, т. 8 на ЗПОО, НАПОО осъществява дейности, свързани с участие в разработването и изпълнението на национални стратегии в частта им, касаеща ПОО. Агенцията участва с конкретни писмени предложения в обсъждането на проекта на Стратегия за развитието на ПОО в България до 2021 г., както и в работните срещи, организирани от МОН през отчетния период. Активно НАПОО се включва и в подготовката на План за 2019 г. и в Отчет за 2018 г. по Стратегията за УЦЖ за периода 2014-2020 г., както и в дейностите по мрежата EPALЕ.

1.3. СЪВМЕСТНИ ДЕЙСТВИЯ НА НАПОО И АГЕНЦИЯТА ПО ЗАЕТОСТТА (АЗ) ЗА ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ (БЕЗРАБОТНИ И ЗАЕТИ ЛИЦА)

През 2019 г. продължи диалога и ползотворното сътрудничество между НАПОО и АЗ с цел усъвършенстване на предпоставките за ефективно организиране и провеждане на професионално обучение от лицензираните ЦПО, на базата на действащото споразумение за сътрудничество.

1.4. СЪТРУДНИЧЕСТВО НА НАПОО В РАМКИТЕ НА СКЛЮЧЕНИТЕ СПОРАЗУМЕНИЯ

В рамките на сключеното споразумение и през 2019 г. НАПОО успешно реализира съвместна си дейност с Националния статистически институт (НСИ) с оглед функционирането на единна система за ежегодно набиране и обработка на информация във връзка с броя на обучените лица в ЦПО.

НАПОО ползотворно си партнира и с Националния център за информация и документация (НАЦИД) във връзка с дейностите по международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение. По конкретни казуси и въпроси, свързани с документи за професионална квалификация, екипът на Агенцията оказва съдействие като дава експертни становища.

Сътрудничеството на НАПОО с МЗ през 2019 г. също е насочено към координирани действия по прилагане на нормативните документи, отнасящи се до компетциите на МЗ.

Сътрудничеството на НАПОО с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с институции и организации от различни икономически и професионални сектори продължава да се развива, включително чрез участията в съвместни инициативи. Освен с национално представителните организации, НАПОО работи и за развиване на сътрудничество с браншови и секторни организации. Пример за ползотворно сътрудничество на секторно ниво е Клъстер „Електромобили“ на БСК.

През отчетния период са проведени регулярни срещи и консултации по различни оперативни въпроси и проблеми в обхвата на споразуменията за сътрудничество с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите. Целта е постигане на съгласувани позиции, решения и действия за осигуряване на качеството на професионалното обучение, предоставяно от ЦПО – учебни планове и програми, съответствие на базите за обучение и преподавателите с ДОС за придобиване на квалификация по професия и др.

Една от най-активните организации е Българският съюз по заваряване, който периодично иницира работни срещи с представители на НАПОО. През 2018 г. период беше сключено ново споразумение за сътрудничество между съюза и НАПОО с продължителност 2 години, което постави на фокус качеството на професионалното обучение по професия Заварчик.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Постигнатите резултати от изпълнението на дейностите по Цел 1 за 2019 г. са доказателство за активната и целенасочена политика на НАПОО като държавна институция с ключова роля в разработването и реализирането на националната политика в сектора на ПОО.
2. Професионалният опит и високата експертна компетентност на служителите на НАПОО допринасят за подготовката на важни национални стратегически и оперативни документи, произтичащи от законодателството в областта на ПОО.
3. Инициативите и конкретните дейности по двустранните споразумения за сътрудничество са важна предпоставка за постигане на съгласувани позиции по съществени въпроси, свързани с функционирането на системата на ПОО.
4. За реализация на дейностите на НАПОО по провеждане на политиките за учене през целия живот и за укрепване на връзките между ПОО и пазара на труда принос имат ефективно организираните от Агенцията и проведени през 2019г. заседания на трипартитните органи на Агенцията – УС и ЕК по професионални направления и професионално ориентиране.

РАЗДЕЛ 2. РАЗВИТИЕ НА МРЕЖАТА ОТ ЛИЦЕНЗИРАНИ ЦЕНТРОВЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ЦЕНТРОВЕ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

2.1. Лицензиране на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия на ЦПО с допълване на нови професии и специалности

Развитието на мрежата от лицензирани ЦПО и ЦИПО е свързано и с постигането на Цел 2 в Плана за дейността на НАПОО, която включва лицензиране на нови ЦПО и ЦИПО, както и изменение на издадени лицензии на ЦПО с добавяне на нови професии и специалности.

През 2019 г. НАПОО извърши следните дейности, свързани с лицензирането:

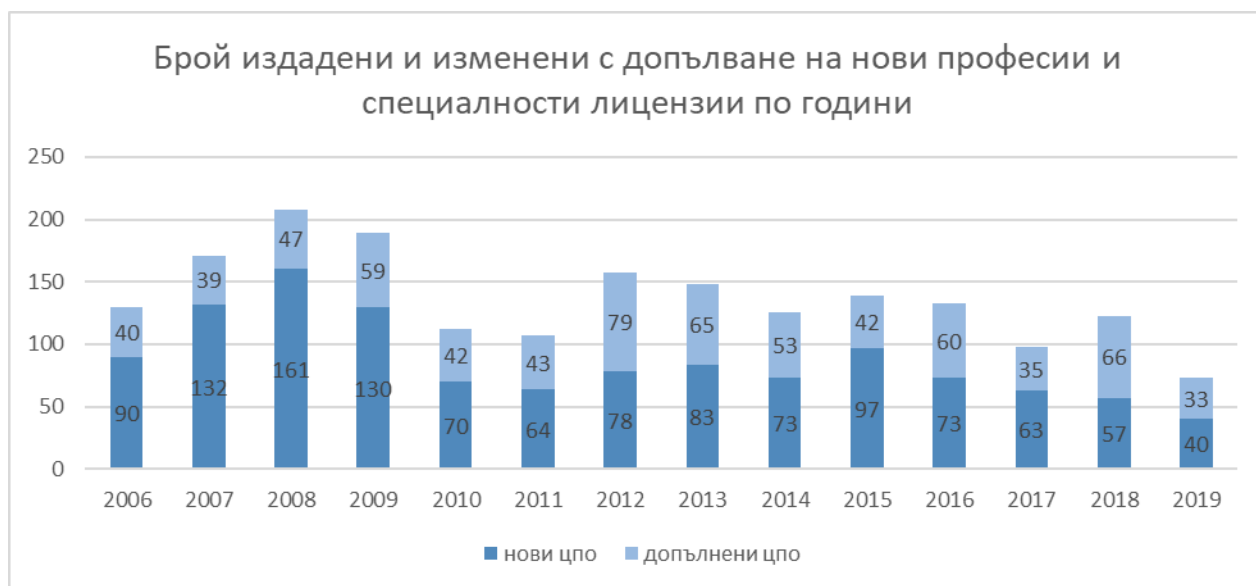
- Лицензирани са 40 нови ЦПО, 33 центъра са допълнили лицензиите си с нови професии и специалности.

Броят на лицензионните процедури на ЦПО, реализирани от Агенцията през периода 2006–2019 г., са представени на Фиг. 1 и Фиг. 2.

Фиг. 1.

Фиг. 2.

През 2019 г. броят на лицензионните процедури е по-малък с 57 в сравнение с 2018 г. През тази година в сравнение с предишната, процедурите за изменение на лицензиите с добавяне на нови професии са също по-малко (7 бр. ЦПО) от процедурите за издаване на лицензии на нови ЦПО.

И през тази година кандидатите включват в заявленията за лицензиране на ЦПО най-голям брой професии от професионални направления: „Стопанско управление и администрация“, „Хотелиерство, ресторантьорство и кетъринг, пътувания, туризъм и свободно време“, „Социални дейности“, „Информационни и комуникационни технологии, електроника и автоматизация“ от СППОО.

Броят на лицензионните процедури на ЦПО, реализирани от Агенцията през последните години, могат да се проследят на Фиг. 3. През 2019 г. няма издадена лицензия на център за информация и професионално ориентиране.

Фиг. 3

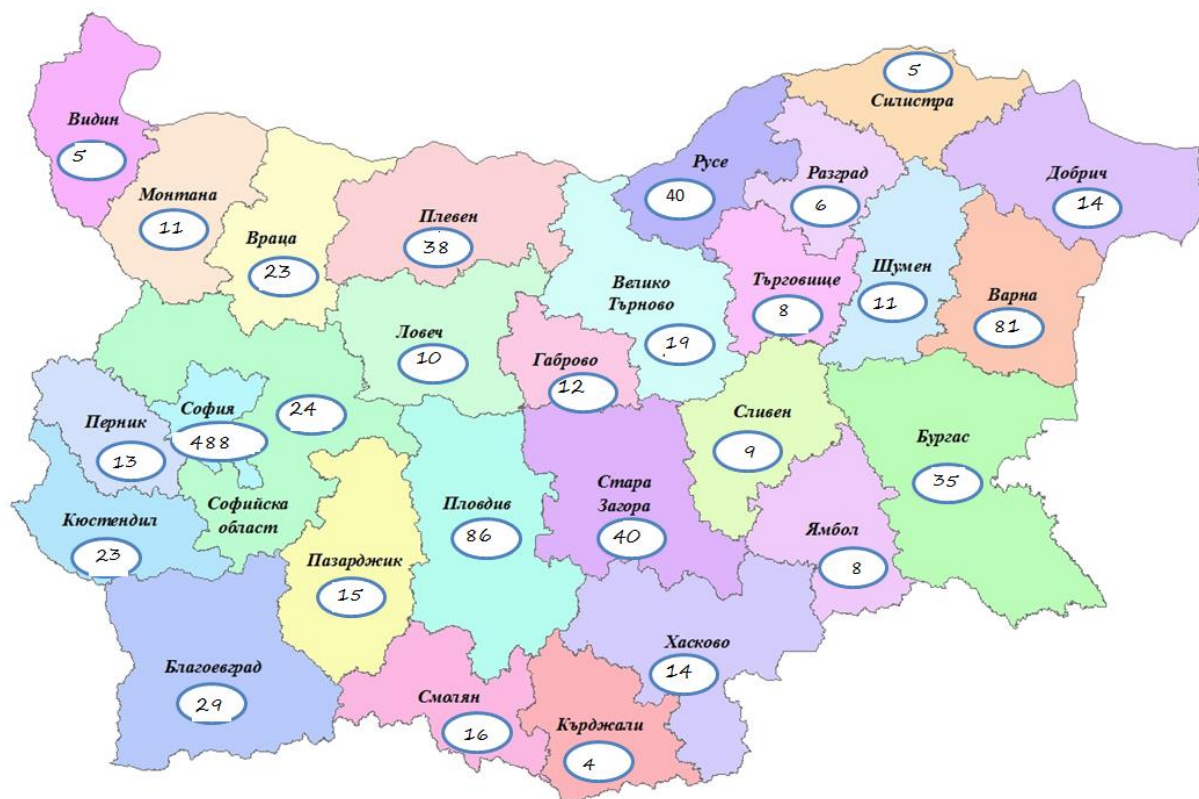
- От експертите от дирекция ПКЛ са проведени над 7500 консултации (в НАПОО, по телефон, по e-mail) с кандидати за лицензиране, с външни експерти по лицензионните процедури, с лицензирани центрове за професионално обучение, с граждани, търсещи информация относно възможностите за участие в професионално обучение. Средно (в рамките на работния ден) експерт, работещ във връзка с лицензирането, предоставя 5 консултации.
- Проведени са 3 информационни дни с лицензирани ЦПО в гр. София, Кюстендил и Ловеч - обсъдени са промените в нормативната уредба в ПОО, последващ контрол на ЦПО, често допускани грешки в попълването на реквизитите на документите за професионална квалификация, дадени са конкретни препоръки за спазване на изискванията на Наредба № 8 от 2016 г. и Наредба № 2 от 2018 г. за документите, издадени от министъра на образованието и науката.
- Въведен е нов модул в Информационната система на НАПОО „Издаване на дубликати“ за въвеждане на дубликати на свидетелства за професионална квалификация и свидетелства за валидиране;
- На интернет страницата на Агенцията са представени „Резултати от анкетата на НАПОО за осъществен последващ контрол“;
- Подготвен е „Анализ на резултатите от последващия контрол, осъществен от Агенцията за първото полугодие на 2019 г. на основание чл. 49в от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО), който е качен на страницата на НАПОО и Анализ за календарната 2019 г., който ще бъде приет на първото заседание на УС през 2020 г.
- През м. юни 2019 г. Националната агенция за професионално образование и обучение публикува на интернет страницата си анкета за проучване мнението на представителите на

Центровете за професионално обучение (ЦПО), като резултатите са обобщени и публикувани на страницата.

- Изготвен е обобщен анализ от дейността на ЦПО на базата на годишните доклади за самооценка за 2018 г. Анализът е публикуван на страницата на НАПОО и е представен на информационен ден в София през м. юли 2019 г.
- Обновена е рубриката „Често задавани въпроси“ на сайта на НАПОО, в която са публикувани в достъпен вид отговорите на въпросите, които най-често се получават от граждани и кандидати за лицензиране на ЦПО и ЦИПО.
- Допълнени са „Индикатори за годишната информация за дейността на ЦПО“, които ще се прилагат за дейността им през 2020 г.
- Редовно се предоставят консултации на външните експерти, участващи като оценители в процедурите по лицензиране от експертите на НАПОО. В помощ на външните експерти е актуализирана инструкцията, регламентираща задълженията им при участие в лицензионните процедури.
- През 2019 г. базата данни е допълнена с одобрени 6 нови външни експерти, които се включиха активно в процедурите по лицензиране на ЦПО.
- Проведени са 76 заседания на ЕК по съответните професионални направления (123 през 2018 г.).
- Документите, които се внасят за разглеждане и обсъждане в експертните комисии, са подготвени качествено от експертите от дирекция ПКЛ.
- Сроковете за лицензиране, произтичащи от ЗПОО, се спазват стриктно. Няма просрочени лицензионни процедури.

Към 31 декември 2019 г. мрежата в страната включва 1005 действащи ЦПО и 40 ЦИПО

Фиг. 4 Разпределение на действащите ЦПО по региони

Във връзка с чл. 40б, ал. 2 от ЗПОО издадените от ЦПО Свидетелства за професионална квалификация и Свидетелства за валидиране на професионална квалификация се подават с електронни подписи в специализирания модул в Информационната система на НАПОО и след проверка за съответствие с нормативните изисквания и утвърждаване се публикуват в публичния регистър по чл. 42, т. 11 от ЗПОО.

Поддържането на публичен регистър на лицензираните ЦПО и ЦИПО с активна лицензия, както и на отнетите, заличени и прекратени лицензии е едно от изискванията на ЗОАРАКСД и задължение на НАПОО, определено в чл. 42, т. 10 на ЗПОО. По този начин се осигурява по-голяма прозрачност по отношение дейността на центровете и се улесняват гражданите при избора на обучаваща институция. В съответствие с изискванията на ЗОАРАКСД, е организиран публичния регистър на подадените документи за лицензиране, публикуван на страницата на НАПОО в Интернет.

Прилага се и административната процедура за вписване на промени в наименованието на ЦПО и ЦИПО – издадени са 7 заповеди за промени на името на ЦПО.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Дейността на НАПОО по лицензиране на ЦПО и ЦИПО се осъществява при спазване на изискванията на ЗПОО, като и на изискванията за прозрачност и достъпност за бизнеса, фирмите, организациите и гражданите – кандидати за лицензиране.

2. През 2019г. лицензирането се извършва при спазване на нормативните изисквания (ЗОАРАКСД, Наредбата за административното обслужване, Закона за електронното управление, ЗПОО и др.).

3. В интернет страница на НАПОО в двете менюта „За кандидатите за лицензиране“ и „За лицензирани центрове“ се публикуват и редовно актуализират материали и методически документи – график на дейностите, указания за разработване на вътрешна система за осигуряване на качеството на професионалното обучение в ЦПО; индикатори за предоставяне на годишна информация за качеството на професионалното обучение в центровете за професионално обучение и др.;

4. Законоопределеният срок за лицензиране се спазва стриктно. Основните фактори за спазване срока на процедурите са: спазване на стандартите за качество в административно обслужване и повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документи в резултат на проведените консултации на кандидатите за лицензиране; повишаване на професионализма на всички участници в лицензионните процедури на базата на натрупан опит.

5. Поддържаната и през 2019 г. актуална информация в Информационната система на НАПОО дава възможност за поддържане на публичните регистри за лицензираните ЦПО и ЦИПО, на отнетите лицензии, на подалите документи за лицензиране ЦПО и ЦИПО и на издадените документи от ЦПО, осигурява прозрачност на дейността на Агенцията и тази на центровете и осигурява възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за услугите, които центровете предоставят.

6. Внедреният през април 2018 г. модул в ИС на НАПОО за публикуване и проверка на документите за професионална квалификация продължава да е надежден инструмент, осигуряващ допълнително качеството на извършваните дейности в ЦПО.

6. През 2019 г. се намаляване броя на подадени заявления за лицензиране и на броя на процедурите за изменение на издадена лицензия с добавяне на нови професии.

7. През 2019 г. няма постъпило заявление за издаване на лицензия на ЦИПО.

8. В резултат на изпълнението на процедурите по издаване и отнемане на лицензия, в края на 2019 г. броят на действащите на територията на страната лицензирани институции е: ЦПО – 1005 и ЦИПО – 40.

РАЗДЕЛ 3. ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Основните резултати по Оперативна цел 3 са свързани със създаване на предпоставки (документи, дейности и процедури), подпомагащи обучаващите институции в системата на ПОО, да предоставят качествени услуги по професионално образование, професионално обучение и професионално ориентиране.

За постигане на цел 3 в Плана на НАПОО са включени четири основни дейности:

3.1. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО РАЗРАБОТВАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ СТАНДАРТИ (ДОС) ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИИ

През 2019 г. екипът на НАПОО успешно продължи да разработва и актуализира Държавните образователни стандарти (ДОС) за придобиване на квалификация по професии съгласно чл. 42, т. 3. от ЗПОО.

Цялостният процес по разработване/актуализиране на ДОС протича в съответствие с указанията, заложи в „Рамкови изисквания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“ и „Методически указания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии“, актуализирани през 2019 г. С тези два вътрешни документа се постига единен подход при разработване на проектите, в които участват специалисти от различни професионални направления. За повишаване на методическата подготовка експертите от дирекция ПКЛ прилагат различни европейски документи - публикуваното на сайта на CEDEFOP общоевропейско „Ръководство за дефиниране на резултати от ученето при описание на квалификациите“, както и насоките, дадени от екипа на приключилия проект на МОН, осъществен от СИНОП. Новите Методически указания и Рамкови изисквания за разработване на ДОС, приети с Протокол № 01 от 20.02.2019 г. на УС на НАПОО, включват прецизиране на подготовката и етапите по разработване на проектите на ДОС, добавяне на важен етап на предварително съгласуване на разработваните документи с всички заинтересовани страни и представят богат инструментариум за подпомагане на процеса.

За качеството на разработените проекти допринася предварителната подготовка - НАПОО продължи и през 2019 г. да провежда присъствени обучения за членовете на работните групи. Благодарение на тях екипите се запознават със специфичните особености на работата по един ДОС и се планира в детайли разписването на отделните Единици резултати от учене в него, които следва да са съобразени с Методическите указания, 2019г.

Редовното предоставяне на консултации на работните групи от страна на експертите има съществен принос към повишаване качеството на проектите на ДОС. За качественото им разработване положителен ефект оказва и сътрудничеството и оперативната кореспонденция с експертите от МОН по въпроси, свързани със съдържанието на проектите. Публикуването на проектите на ДОС на страницата за обществени консултации дава възможност в тях да се отрази мнението на гражданите, които представят конкретни бележки и предложения за прецизиране.

Външната оценка на проектите е важен етап от процеса на разработването на ДОС. Тя включва рецензирането на подготвените проекти от високо квалифицирани специалисти в съответната професионална сфера – лица, които упражняват професията, преподаватели от висши училища и професионални гимназии. Друг важен етап на оценяването на качеството на проектите на ДОС е обсъждането им от ЕК по професионални направления. През 2019 г. са проведени 28 заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на проекти на ДОС по различни професии от СППОО. За по-експедитивното протичане на заседанията на експертните комисии всички материали, свързани с разработените проекти, предварително се изпращат на членовете на ЕК по електронна поща с възможност за получаване на обратна връзка във вид на предложения, становища и др. При необходимост, в заседанията се канят за участие авторите на ДОС и други външни експерти, които могат да дадат своето компетентно мнение по разработените проекти ДОС.

Проектите на ДОС, преминали етапа на експертна оценка от ЕК се внасят за обсъждане и приемане от УС на НАПОО. През 2019 г. в 6-те заседания на УС на НАПОО са внесени за

обсъждане 23 проекта на ДОС, обхващащи 54 специалности, разработени в 341 единици резултати от ученето, групирани по видове професионална подготовка в съответствие със ЗПОО. Спазени са изискванията за представяне на проектите на ДОС в установения едномесечен срок преди провеждане на съответното заседание на УС. За периода няма върнати от УС проекти на ДОС, които имат нужда от допълнителни корекции и съгласуване с работните групи или с други заинтересовани страни.

Всички проекти, придружени с пълния комплект документи, необходими за обсъждането им в УС, се публикуват на интернет-страницата на НАПОО с възможност членовете предварително да изпращат бележки и предложения по разработените материали.

Проектите на ДОС, одобрени от УС на НАПОО, се подготвят в срок за внасяне в МОН. Тези проекти, по които в рамките на процедурата по обществени консултации по чл. 26 от Закона за административните актове и съгласувателната процедура по чл. 52, т.2, чл. 54, т.1 и чл. 56 ал. 1, т. 3 на ЗПОО от МОН има постъпили предложения за изменение и допълнение, се връщат от МОН в Агенцията за привеждането им в съответствие с направените предложения. През 2019 г. по този ред са прегледани и изменени общо 11 проекта.

НАПОО поддържа актуална информация на електронната си страница, свързана с процеса на разработване/актуализиране на ДОС. В менюто „Проекти на ДОС“ са публикувани всички проекти на ДОС (общо 276р.), които са приети от УС на НАПОО.

Всички публикувани в „Държавен вестник“ с наредби на министъра на образованието и науката за ДОС за придобиване на квалификация по професии (общо 21) своевременно са качени и на сайта на НАПОО – в рубриката „ДОС, публикувани в ДВ“ и в рубриката „Новини“, целяща ЦПО да бъдат своевременно информирани, за да актуализират учебните планове и програми по лицензираните професии.

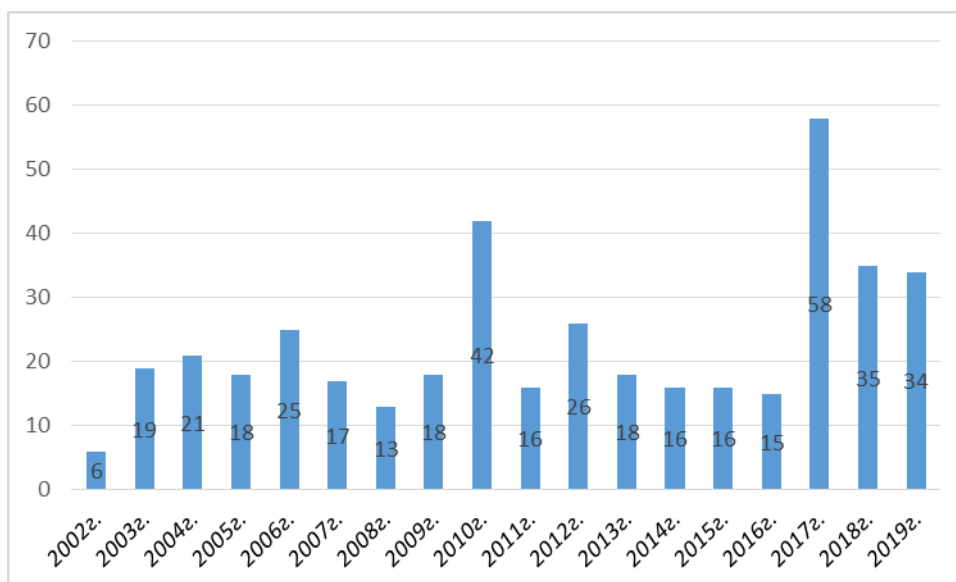
Количествените показатели във връзка с разработване/актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии през 2019 г. са:

- Брой проекти на ДОС, разработвани през годината – 30
- Брой проекти на ДОС, подготвени за обсъждане от УС на НАПОО – 23
- Брой ДОС, приети от УС на НАПОО – 23
  - Брой ДОС, представени в МОН за съгласуване и утвърждаване – 34
- Брой на ДОС, публикувани с наредби в ДВ – 21
  - Брой проекти на ДОС, които са в процедура на разработване – 7 (ще бъдат завършени в началото на 2020 г.)
  - Брой организирани и проведени заседания на ЕК за обсъждане на проекти на ДОС – 28;
  - Брой преработени проекти на ДОС (поради настъпили промени в нормативната уредба или постъпили бележки) – 11

Обобщена информация за процеса на разработване на ДООИ/ДОС за периода 2002–2019 г. е представена на Фиг. 6.

Фиг. 6.

Брой проекти на ДОО/ДОС за придобиване на квалификация по професии, внесени за утвърждаване в МОН за периода 2002–2019 г.

В периода 2002-2019 г. Рамковите изисквания за разработване на ДОС са изменяни 4 пъти. Разработените ДОС за придобиване на квалификация по професии (обнародвани в ДВ и приети от УС на НАПОО проекти), са общо **306 броя** към **31.12.2019 г.** и са разпределени по следния начин:

- ДОС по Рамкови изисквания, утвърдени от УС на НАПОО през 2019 г. – 23
- ДОС по Рамкови изисквания, утвърдени от УС на НАПОО през 2015 г. – 111
- ДОС по Рамкови изисквания, утвърдени от УС на НАПОО през 2007 г. – 115
- ДОС по Рамкови изисквания, утвърдени от УС на НАПОО през 2002 г. – 57
- Брой професии от СППОО, по които няма разработени ДОС – 19

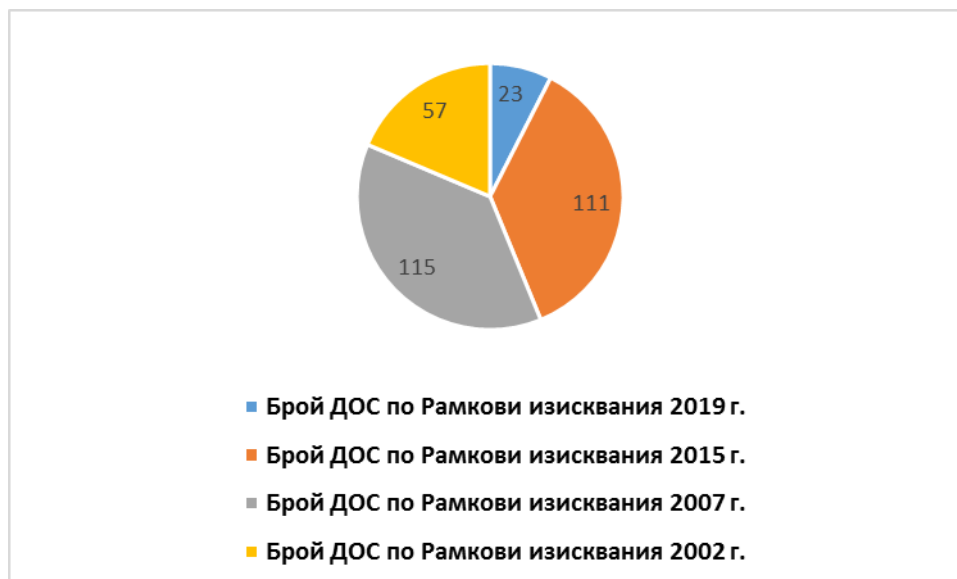
Забележка:

За част от професиите в СППОО има разработени по няколко проекта на ДОО/ДОС - по два или три варианта на Рамковите изисквания.

Част от проектите, представени за утвърждаване в МОН, не са съгласувани и съответно за тях няма издадени Наредби – напр. по професия „Приемен родител“.

Фиг. 7.

**Разработени ДОО/ДОС за придобиване на квалификация по професии по вариантите на Рамковите изисквания, прилагани от 2002 г. до 2019 г.
(към 31.12.2019 г.)**

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО успешно изпълнява функцията по разработване/актуализиране на проекти ДОС, регламентирана в т. 42, т. 3. от ЗПОО.
2. Всички разработени проекти на ДОС през 2019 г. са съобразени с изискванията, регламентиращи в чл. 13а на ЗПОО и с новите Рамкови изисквания и Методически указания от 2019 г.
3. ДОС, разработени във вид на „единици резултати от ученето“ са база за внедряване на Европейската система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET), която предстои да се въведе в системата на ПОО с приемане на подзаконовия нормативен акт – „Наредбата за натрупване и трансфер на кредити в ПОО“, произтичаща от ЗПОО.
4. Единичните резултати от ученето в ДОС улеснява прилагането на другите европейски инструменти и принципи в ПОО – ЕКР/НКР, Европас, валидиране и признаване на неформално и информално учене, кариерно ориентиране и др.
5. ЦПО прилагат публикуваните ДОС при актуализиране на учебните си планове и програми, по професии/специалности, по които са лицензирани.
5. ДОС за придобиване на квалификация по професии са ценен инструмент за международното признаване на документите за професионално образование, професионално обучение, и за транснационалната мобилност – съдействат за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации.
6. Количествените показатели за 2019 г. показват, че НАПОО има със своя солиден експертен капацитет постига заложен в Годишния план за годината индикатор, свързан с разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии.
7. Повишаването на експертността на служителите от специализираната администрация е в резултат и от участието им в международни форуми, специализирани обучения по проекта, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ (2018-2019г.), проекта на МОН с

консултантската фирма СИНОП от Холандия, които са носочени към разработването професионални профили, секторни рамки и др.

8. Създаден и е тестван успешно въпросник за проучване на основни трудови задачи, отговорности и дейности, характерни за професията, чиято цел е да се гарантира актуалността на информацията в ДОС.

3.2. ПОДДЪРЖАНЕ НА СПИСЪКА НА ПРОФЕСИИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В СЪОТВЕТСТВИЕ С АКТУАЛНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА ПАЗАРА НА ТРУДА И С НАЦИОНАЛНАТА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРОФЕСИИТЕ И ДЪЛЖНОСТИТЕ (НКПД)

Съгласно чл. 42, т. 3, буква а) на ЗПОО, НАПОО разработва и предлага на министъра на образованието и науката Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО).

Постъпилите в НАПОО предложения за допълване на Списъка през 2019 г. са разгледани на експертно ниво за съответствието им с „Ред за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“ (утвърден със Заповед № РД 09-5443/18.10.2017 г. на министъра на образованието и науката, изм. и доп. със Заповед № РД 09-3080/13.12.2019 г.).

През отчетния период са внесени две предложения за допълване на СППОО с нови професии/ специалности.

Подкрепено от ЕК и УС е предложението, иницирано от бизнеса за създаване на нова специалност „Зоофризьор“ към професията „Кинолог“, код 621130 в професионално направление 621 Растениевъдство и животновъдство.

За качествената подготовка на предложенията експертите от дирекция ПКЛ оказват експертна и методическа помощ на вносителите – консултации на място, по телефона или по електронна поща. За предложенията, които не са подготвени във вида, който се изисква за разглеждане в ЕК или не са одобрени от съответната ЕК, са дадени препоръки на вносителите за преработването им.

С цел подобряване на информираността по отношение на възможностите за добавяне на нова професия или специалност в СППОО, екипът на НАПОО разработи видеоклип с основните стъпки и критериите, на които трябва да отговаря всяко едно предложение. Видеоклипът е качен на платформата за споделяне на видеосъдържание youtube в официалния канал на НАПОО, достъпен е в съответната рубрика на официалния интернет сайт на НАПОО, както и е разпространен във фейсбук страницата на Агенцията.

През юли 2019 г. НАПОО стартира поредица от дейности по задание от Министерството на образованието и науката за изготвяне на „Анализ с участието на браншови и професионални организации и ключови министерства с предложение за оптимизиране и осъвременяване на СППОО“.

Анализът ще бъде основата за осъществяване на промени в СППОО през следващите години, за да отговори на потребностите на бизнеса и на пазара на труда. Заданието е изпълнено по описаните в него отделни задачи:

1. Преглед и анализ на професиите и специалностите от СППОО по професионални направления с оглед осигуряване на възможност за надграждане на СПК в професиите.
2. Преглед и анализ на промените, които следва да се осъществят в СППОО въз основа на Споразумението между МОН и НСИ за актуализиране на Списъка спрямо „МСКО-Области 2013“ на ЮНЕСКО и „КОО-2015“ на НСИ.
3. Проучване на резултатите от секторните анализи в рамките на My Competence и резултатите от работата на създадените 25 секторни съвета и разработените компетенции в пилотните сектори – Електроника, Електротехника, Информационни технологии, Машиностроене, Металургия, Мехатроника, Минно-добивна промишленост, Млечна промишленост, Охрана и сигурност и др. Анализ на подходите в клъстериране на компетенциите и приложимостта им към оптимизиране на СППОО.
4. Проучване и анализ на съотносителността между областите на образование, професиите и специалностите в СППОО и областите на образование и професиите в Класификатора на областите на висшето образование и професионалните направления с оглед осигуряване на възможност за надграждане на квалификациите от единия към другия сектор на образование и създаване на по-добър преход от средно към висше образование.
5. Проучване на дескрипторите и дефинициите в европейския класификатор на уменията, компетенциите и длъжностите ESCO, въз основа на който се описват квалификациите, които имат съответствие на нуждите на пазара на труда. Анализ на съотносителността към професиите и специалностите в СППОО.
6. Проучване на практически опит в поне 3 европейски страни с осъществени реформи в областта на професионалните квалификации с цел осъществяване на по-добро съответствие между търсенето на умения на пазара на труда и предлагането на квалификации от страна на образованието и обучението (например Финландия, Чехия, Полша, Нидерландия и др.). Анализ на приложимостта на подходите в български контекст по отношение на оптимизиране на СППОО.
7. Преглед на препоръките към СППОО от доклада по проект „Техническа помощ при прилагането на националната квалификационна рамка в ПОО“, финансиран от ЕК по програмата за подкрепа на структурните реформи с оглед прилагането им при оптимизация на СППОО освен в пилотните 3 сектора – текстил, дървообработване и електромобили, и в останалите сектори/професионални направления.

Със заповед на Председателя на НАПОО е сформирана Координационна група за оптимизиране на СППОО, която включва представители на всички заинтересовани страни. Основните функции на Координационната група са да осъществява комуникация между Агенцията и браншовите организации във връзка с дейностите по актуализиране на СППОО.

НАПОО като отговорна институция за разработване и актуализиране на СППОО, на базата на проучени национални и европейски документи, на разработените доклади и опит на други държави, на база на събраната информация от организирания фокус-групи, работни срещи и семинари, разработи конкретни предложения на концепции за оптимизиране на СППОО, които да предоставят на пазара на труда лица с необходимата професионална квалификация. Вариантите изискват да се направят промени в нормативната уредба – ЗПОО, Рамкови програми, ДОС и др.

Пълният текст на доклада е достъпен на интернет страницата на НАПОО, както и е разпространен по електронен път сред социалните партньори и останалите заинтересовани страни.

През 2019 г. са проведени 9 заседания на ЕК по професионални направления за обсъждане на внесените предложения за промени в СППОО. 8 от заседанията на ЕК са свързани с обсъждане на предложения за промяна на Списъка, които произтичат от привеждане му в съответствие с КОО 2015 и ISCED-F.

Служители от специализираната администрация на НАПОО активно участваха в семинарите по проект „Техническа помощ за осъществяване на българската НКР в ПОО“, финансиран от Службата за подкрепа на структурните реформи (SRSS) на Европейската комисия и изпълняван от МОН. Предоставената техническа помощ беше насочена към подобряване на съответствието между системата за професионално образование и обучение (ПОО) в България и потребностите на пазара на труда и обществото чрез укрепване на капацитета и усъвършенстване на използваните от МОН, НАПОО и останалите заинтересовани страни инструменти за регулярно актуализиране на СППОО и ДОС.

Екипът на НАПОО активно подпомогна изпълнителя на проекта CINOP при изпълнение на дейностите. В рамките на проекта бяха изведени редица предложения и препоръки по отношение на:

- методиката, насоките и инструментите, свързани със СППОО;
- методиката, насоките и инструментите, свързани с ДОС за придобиване на квалификация по професии;
- потребностите на пазара на труда и ангажираността на заинтересованите страни;
- придобиване на квалификация по част от професия и лицензирането на ЦПО;
- процедурата по лицензиране на ЦПО.

Изведени са конкретни мерки, които могат да се предприемат или вече са осъществени от страна на НАПОО, в изпълнение на препоръките на CINOP.

Проектът приключи през м. юни 2019 г., а през октомври 2019 г. стартира втората му фаза, с бенефициент Министерство на образованието и науката и с изпълнители консултантските фирми CINOP и ProceWaterhouseCoopers България. Основната цел на проекта е да допринесе за създаването на институционални, административни и поддържащи растежа структурни реформи в България.

Очакват се следните резултати:

- предложение за създаването на секторни съвети за умения в България;
- препоръки относно средствата за засилване на връзката между квалификационната система на ПОО, икономическата структура и заетостта в страната;
- качествени инструменти за съгласуване на квалификациите и учебните програми с нуждите на пазара на труда.

Проектът се очаква да приключи през март 2021 г.

Със заповед РД 09-3080/13.12.2019 г. на министъра на образованието и науката е допълнен и изменен „Ред за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално

образование и обучение“, разработен и допълнен на основание чл. 6, ал. 4 от Закона за професионалното образование и обучение.

На интернет-страницата на НАПОО може да се намери както актуален СППОО, така и всички заповеди за изменението му през годините.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Актуализираният „Ред за разработване и поддържане на СППОО“ е предпоставка за постигане на по-голяма прозрачност и гъвкавост на процеса на допълване в Списъка на нови професии и специалности с цел адаптиране с нуждите на пазара на труда.

2. Тенденцията за намаляване броя на предложенията за промени в СППОО е валидна и за 2019 г. Внесените предложения за нови професии/специалности са продиктувани основно от липсата на специалисти на пазара на труда със специфична професионална квалификация, необходими за определени производства.

3. Ангажираността на вносителите и активното участие на работодателите и други заинтересовани страни в заседанията на ЕК и в УС подпомага НАПОО в процеса на вземане на компетентни решения по внесените предложения за актуализиране на СППОО с допълване на нови професии/специалности.

4. През 2019 г. СППОО е актуализиран еднократно със Заповед РД 09-2973 от 28.11.2019 г., като са допълнени 2 нови специалности към съществуващи професии, 1 нова професия с 1 нова специалност.

5. Разработеният от екипа на НАПОО „Анализ с предложения за оптимизиране на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“ е предпоставка за извършване на ключови промени в него. В зависимост от това какви промени ще бъдат инициирани в системата на ПОО, е възможно в България да се подобри връзката между ПОО и пазара на труда и да се осигури гъвкавост на системата на ПОО, която да е в съответствие с предприетите реформи в други държави-членки на ЕС.

3.3. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТТА НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ ЦПО И ЦИПО

В изпълнение на чл. 49в от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Плана за контролната дейност на НАПОО за 2019 г. е осъществен последващ контрол на дейността на лицензирани центрове за професионално обучение от цялата страна. В периода януари-декември 2019 г., са извършени общо **136** проверки на място в ЦПО. Проверят се лицензирани институции по предварително утвърдени критерии, ЦПО за работата на които има подадени сигнали и жалби, и ЦПО за които се установяват пропуски в работата на базата на документите в Информационната система на НАПОО. През 2019 г. НАПОО актуализира Процедурата за последващ контрол на ЦПО и ЦИПО и всички приложения са приети от УС на НАПОО с Протокол №1 от 19.02.2019 г. Резултатите от мониторинга са обобщени както следва:

1. ЦПО, проверени във връзка с непредставена годишна информация за дейността и годишен доклад за самооценка на качеството за 2018 г. (съгласно изискването на чл. 22, ал. 8 от ЗПОО).

От **1042** центъра с активна лицензия (към 01.01.2019 г.), **2** центъра не са подали годишна информация за своята дейност през 2018 г., **1** център не е подал доклад за самооценка на

качеството, а **26** (2,50%) центъра не са изпълнили и двете си задължения.

През 2019 г. **25** центъра са подали годишната си информация за дейността през 2018 г. с нулеви стойности, което означава и липса на дейност, свързана с правата по лицензията през предходната година.

2. Пълна проверка на прикачените в информационната система свидетелства за професионална квалификация (СПК) и свидетелства за валидиране на професионална квалификация.

При проверка на документите в ИС на НАПОО в изпълнение на чл. 42, т.11 от ЗПОО, по данни от ИС до 31.12.2019г. са прегледани 24434 Свидетелства за професионална квалификация, от тях включени в регистъра по чл. 42, т. 11 от ЗПОО 11407 свидетелства, 6677 са върнати след първа проверка за отстраняване на констатираните нередовности, 1350 са отказани за публикуване като несъответстващи на ЗПОО и на ДОС за придобиване на квалификация по професия. За всеки проверен документ е изпратено експретно становище. Свидетелства, които не отговарят на изискванията на ЗПОО, получават отказ от служителите в НАПОО за вписването им в публичния регистър с издадени документи. НАПОО писмено уведомява ЦПО, издал съответния документ и дава възможност за поправки (доколкото грешките са технически). Проверката на издадените документи през новия модул в ИС за включването им в Регистъра на документите, е изключително детайлна, отнема много време, въпреки че част от нея е автоматизирана и това доведе до съществено увеличаване на товарването на служителите.

Предприетите от НАПОО мерки за недопускане на по-нататъшни грешки при попълването на документите за придобита квалификация са:

- публикувани на интернет-страницата на Агенцията указания за попълване на документи за удостоверяване на професионално обучение и за придобиване на професионална квалификация;
- приоритетно и подробно обсъждане на реда за поръчване, попълване, издаване и съхраняване на задължителната документация в центровете за професионално обучение по време на проведения информационен ден;
- подготвяне на подробни отговори на постъпващите по ел. поща и по телефона запитвания, както и предоставяне на консултации на място по време на последващия контрол.

3. Проверки на центрове, които не са проверявани от издаването на лицензията им досега, както и проверки на центрове, които след проверка са получили предписания за отстраняване на констатираните несъответствия, но не са представили доклад за предприетите мерки.

В периода януари – декември 2019 г. са проверени на мястото общо 136 центъра, като 98 (72%) от тях са в страната и 34 (28%) са в София.

15 ЦПО (10,3%) от проверените центрове работят в съответствие с изискванията на законодателството, не са установени нередовности и не са им дадени препоръки към бъдещата дейност. Останалите центрове имат пропуски при осъществяване на дейността си. През 2019 г. експертите на НАПОО установиха, че най-често допусканите грешки, констатирани при проверки през 2018 г., вече не се допускат от центровете, което показва, че превантивната работа на служителите на НАПОО, включваща многобройни публикации и информационни дни, имат необходимия ефект.

Често срещани през 2019 г. са следните грешки:

- Неправилно записване на гражданството на обученото лице (българско, вместо България);
- Непълно изписване наименованието на центъра (със съкращения или абривиатура), както и изписване на наименование, различно от вписаното в лицензията;
- Положените печати върху издаваните документи не съответстват по форма и съдържание на изискванията на ЗПОО;
- Учебните предмети не са изписани по вид професионална подготовка - теоретично и практическо обучение;
- Неспазване на съотношението между брой часове по теория и практика при професионално обучение по част от професията;
- Неспазване на изискването на чл. 28 от ЗПОО за включване в общата професионална подготовка на компетентности в областта на предприемачеството;
- Учебните часове за разширена професионална подготовка не се разграничават от учебните часове за задължителна професионална подготовка;
- Неправилно водене на регистрационните книги за издадените документи – неправилно номериране; наличие на неномерирани страници; използвани образци на книги, които не са предназначени за центровете за професионално обучение, регистрационните книги се водят само в електронен вид, не са прошнуровани и страниците не са номерирани, каквото е изискването за тяхното водене.

След измененията в ЗПОО от 01.08.2016 г. всички ЦПО имат задължение да актуализират учебните планове и учебните програми, като рамковите програми, утвърдени през м. март 2017 г. конкретизираха вида на промените. При направените проверки се установи, че има ЦПО, които все още не са актуализирали учебните си планове и програми.

С изменение на чл. 13д в ЗПОО от 6 ноември 2018 г. се въведе изискване за актуализиране на учебните планове и програми най-малко веднъж на всеки 5 години, за което ще бъде подготвен нов модул в ИС, отчитащ това задължение.

Писменото уведомяване (с официално писмо) на проверените центрове за констатираните нередовности/нарушения по време на проверката дава положителни резултати при над 95% от проверените през 2019 г. ЦПО. Доказателство за това са получените писмени доклади с приложени доказателства от центровете за предприетите от тях действия за по-нататъшно недопускане на несъответствия и нарушения и за отстраняване на допуснатите нередовности.

Намалява броят на ЦПО, които не подават в срок доклада, дължим към НАПОО съгласно действащата процедура за последващ контрол. Към 30.12.2019 г. е установен 1 център (от общия брой проверени ЦПО), който не е представил в срока, определен му при проверката, доклад с доказателства за предприетите мерки за отстраняване на несъответствията. За този център е стартирала процедура за прекратяване на правата по издадената му лицензия чрез временно отнемане.

4. Тематични проверки

а) по жалби и сигнали – по искане на разследващи органи във връзка с различни преписки на МВР, и техни подразделения, свързани с достоверността на издадените от центровете документи, както и по постъпили жалби от обучаеми лица и по сигнал на фонд „Земеделие“ – по всички 15 постъпили жалби и сигнали са извършени проверки на ЦПО.

На 7 центъра в резултат от направената проверка са прекратени правата по лицензията чрез окончателно отнемане за допуснати съществени нарушения на ЗПОО и условията на

издадената лицензия и на 1 ЦПО са прекратени правата по лицензията чрез временно отнемане за срок от 3 месеца.

б) проверки на документацията на процедури по валидиране – през 2019 г. 8 ЦПО са информирали НАПОО за провеждане на общо 17 процедури по валидиране на професионална квалификация. Осъществявана е една тематична проверка от НАПОО на място, като в другите случаи са проверявани при необходимост документите, които Центровете са подготвили за съответна процедура.

В резултат на извършените проверки в периода януари – декември, 2019 г. са направени следните изводи:

1. Центровете се справят успешно с въведените нови модули в ИС, свързани със заявяването, получаването, издаването и отчитането на документи с фабрична номерация.
2. Проверката на издаваните от ЦПО свидетелства за ПК преди публикуването им в публичния регистър създава предпоставка обучаваните лица да получават документи, отговарящи на всички изисквания на нормативната база.
3. След анализ на проверката на издаваните от ЦПО свидетелства, служителите на НАПОО насочват усилията си за консултиране и подготвяне на информационни материали за подпомагане на ЦПО да не допускат констатираните грешки.
4. Проверките през ИС на НАПОО на издаваните свидетелства за ПК доведоха до интензивен процес на актуализиране на учебните планове и учебните програми от ЦПО.
5. Центровете, чиито свидетелства за професионална квалификация са обект на проверка от служителите в НАПОО, подобряват съществено и организацията и удостоверяването на професионално обучение по част от професията.
6. Усилията на НАПОО при проверка на годишните отчети за дейността на ЦПО за 2018 г. през ИС са насочени към по-детайлна проверка на издаваните документи от центрове, които са провеждали и удостоверявали само професионално обучение по част от професията.
7. С влизането в сила на Наредба № 2 за документите за професионално обучение на лица, навършили 16 години от 10.07.2018 г. центровете разполагат с нормативен документ, който установява ясни правила относно документацията, която е необходимо да водят и изискванията към издаваните документи.
8. Периодичните съобщения на сайта на НАПОО и специализираните методически материали в подкрепа на ЦПО са ефективен начин за повишаване качеството на професионалното обучение и неговото удостоверяване.

Последващия контрол на НАПОО през 2020 г. ще продължи чрез:

1. Проверки през ИС на НАПОО на всички издавани от ЦПО документи за придобита професионална квалификация (вкл. и тези, които не подлежат на задължителна такава по силата на чл. 40б, ал. 2 от ЗПОО) за точно попълване на всички реквизити съгласно изискванията на Наредба № 8 от 11.08.2016 г. на министъра на образованието и науката за информацията и документите за системата на предучилищното и училищно образование и изискванията на Наредба № 2 от 10.07.2018 г. за документите за професионално обучение на лица, навършили 16 години.
2. Проверки на ЦПО, които провеждат обучение по част от професия и не са издавали документи за проверка през ИС на НАПОО за включване в Регистъра по чл. 42, т. 11 от ЗПОО.

3. Осъществяване на проверки на заявени от ЦПО процедури по валидиране.
4. Проверки, свързани с работата на ЦИПО с цел установяване качеството на предоставяните услуги.
5. Съвместни проверки на базата на сключени с НАПОО споразумения за сътрудничество – с Министерство на здравеопазването, Български съюз по заваряване и Агенция по заетостта др.
6. Проверки по постъпили жалби и сигнали на институции, граждани и други заинтересовани страни.
7. Мониторинг на актуалността на информацията в ИС на НАПОО в профилите на ЦПО по отношение на: заявена материално-техническа база, преподаватели с необходимата квалификация, актуализирани учебни планове и учебни програми с отразените изменения съгласно ДОС за придобиване на квалификация по професии, с рамковите програми и др.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Актуализираната процедура за „Последващ контрол на лицензираните ЦПО“ осигурява в по-голяма степен обективност, изчерпателност и е гарант за качеството на осъществяваното от центровете професионално обучение.
2. Въпреки намаления експертен състав през годината с наличното финансиране НАПОО успя да осъществи планирания брой проверки на ЦПО в цялата страна.
3. Методиката и индикаторите за събиране на годишна информация за дейността на ЦПО и ЦИПО са работещи и надеждни и дават възможност за проследяване на дейността на центровете и набиране на информация във връзка с: предоставяните квалификационни услуги за лица над 16-годишна възраст в страната; търсенето на квалификации по конкретни професии и специалности; начина на организиране и финансиране на професионалното обучение; търсенето на услуги по професионално ориентиране, мотивиране и др.
4. Функциониращият от м. април 2018 г. модул в Информационната система (за проверка на докумантите, улеснява дейността не само на ЦПО, но и на НАПОО като компетентно институция, която съгласно ЗПОО органи, поддържа регистара на издадените документи.

3.4. МЕТОДИЧЕСКО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ЦПО И ЦИПО

НАПОО продължи активно да оказва методическа и експертна помощ и през 2019 г. на лицензираните ЦПО. Методическата подкрепа по отношение спазването на действащата нормативна уредба, включително и за издаване на документи за професионална квалификация, е важна предпоставка за повишаване на качеството на професионалното обучение, предоставяно от ЦПО в страната. Въз основа на констатациите от последващия контрол на ЦПО през годината са давани конкретни препоръки за подобрене. Препоръките в констативните протоколи от последващия контрол и докладите от ЦПО, съдържащи информация за изпълнените им, са доказателство за ползите от оказването на методическа подкрепа.

Ценна за центровете е експертната помощ, която длъжностните лица от НАПОО им оказват при реализиране на дейността им, свързана с поддържане на актуална информация в Информационната система на НАПОО, при изготвяне и подаване на годишната информация и годишния доклад за самооценка на качеството по чл.22, ал. 8 от ЗПОО.

Друга група важни въпроси, които бяха обект на експертно-методическата помощ от страна на НАПОО, са свързани с правилното оформяне и водене на учебната документация на обучаващата институция. За улесняване на кандидатите за лицензиране, както и за кандидатите, които желаят допълване на лицензията си с нови професии и специалности информацията в менюто „За кандидатите за лицензиране“ на сайта на НАПОО периодично се допълва и актуализира. В тази рубрика са публикувани всички актуализирани документи, свързани с лицензионния режим, вкл. и „Процедурата за лицензиране и изменение на лицензията с добавяне на нови професии и специалности“.

През 2019 г. продължи практиката ЦПО да бъдат своевременно информирани за промени в нормативната база – в ЗПОО, в СППОО, в ДОС за придобиване на квалификация по професии, в наредби за документи за професионално обучение и в други документи, свързани с тяхната дейност. На сайта на НАПОО в меню „За лицензирани центрове“ се публикуват методически материали, подпомагащи дейността на центровете при прилагане на актуализираната нормативна уредба за системата на ПОО.

През 2019 г. се актуализираха „Правилата за реда и условията за прекратяване правата по лицензия на ЦПО и ЦИПО“, „Процедурата за лицензиране и изменение на лицензия на ЦПО и ЦИПО“, Процедурата за последващ контрол, в съответствие с настъпилите промени в нормативната уредба (ЗПОО, Наредба 8 за информацията и документите за системата на предучилищното и училищно образование и Наредба 2 за документите за професионално обучение на лица, навършили 16 години).

Индикаторите, по които ЦПО извършват самооценка на качеството на професионалното обучение за 2019 година, както и рамката на годишния доклад за самооценка, който се представя чрез ИС на НАПОО, са публикувани в рубриката „Методически материали за ЦПО“, в основно меню „За лицензирани ЦПО“ на интернет-страницата на НАПОО:

<https://www.navet.government.bg/bg/metodicheski-materiali-za-tspo/>

Редовно се публикуват съобщения в рубриката „Новини“ на сайта на НАПОО, които имат отношение към своевременното информиране на ЦПО/ЦИПО, към подобряване дейността им и приваждането им към изискванията на промените в нормативната уредба.

През 2019 г. е актуализирана рубриката на сайта „Често задавани въпроси“, насочена както към кандидати за лицензиране, така и към лицензираните центрове.

На сайта на агенцията е публикуван Годишен календар на дейностите на ЦПО, подпомагащ центровете регулярно да изпълняват задълженията си.

През 2019 г. е проведен един информационен ден в гр. София, на който са присъствали представители от над 50 центъра за професионално обучение и 2 информационни дни в Кюстенди и Ловеч. На информационните дни е предоставена полезна и актуална информация за настъпилите промени в ЗПОО, в други подзаконовни нормативни документи и тяхното отражение в дейността на ЦПО, както и новостите при работа в ИС на НАПОО. Подготовката и провеждането на информационните дни изисква значителни ресурси (финансови и човешки), но резултатът е видим, а обратната връзка (изразена чрез попълване на онлайн анкетна карта на сайта на НАПОО) е мотивираща за екипа на Агенцията. Поради ограничените средства за 2019 г. не бяха проведени повече информационни дни.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО осъществява методическа дейност за подпомагане на лицензираните ЦПО и ЦИПО в страната, като използва различни форми и канали – сайта на агенцията, срещи на място и др.

2. В резултат на проведените консултации и оказана методическа помощ на кандидатите за лицензиране през 2019 г. подготвените документи са пълни и качеството им е подобро.
3. На страницата на НАПОО в специализираната рубрика „За лицензирани центрове“ и в рубриката „Новини“ се публикуват актуални методически материали в подкрепа дейността на ЦПО и ЦИПО, както и резултати от последващия контрол и анализи за дейността на ЦПО/ЦИПО и самооценката на качеството, публикувани наредба на ДОС за придобиване на квалификация по професии, проекти на нормативни актове и др.

РАЗДЕЛ 4. ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ОПИТ И ДОБРИ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ И АДАПТИРАНЕ С ЦЕЛ ТРАНСФЕР НА НАЦИОНАЛНО НИВО

За постигане на цел 4 в Плана на НАПОО са включени поредица от дейности, свързани с участието на НАПОО в: европейски мрежи; работни срещи и семинари, конференции, организирани от европейски институции и организации; изпълнение на Плана на Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на ПОО – проект ReferNet България; инициативи по актуализиране на НКР и Секторни квалификационни рамки; подготовка за въвеждане на Система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET); в международни проекти и в проекти, финансирани по оперативните програми.

4.1. УЧАСТИЕ НА СЛУЖИТЕЛИ НА НАПОО В ЕВРОПЕЙСКИ МРЕЖИ И РАБОТНИ ГРУПИ/КОМИСИИ КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

През 2019 г. служители на НАПОО продължават да участват като представители на България в работата на следните европейски мрежи и работни групи:

- Европейска мрежа за създаване и развитие на Европейската система за трансфер на кредити в ПОО;
- Европейска мрежа за осигуряване на качеството в ПОО;
- Работна група Европа 2020 за професионално образование и обучение 2018-2020 г.;
- Работна група Европа 2020 за обучение на възрастни 2018-2020 г.

Целта на мрежите и на работните групи е представяне на развитието на политиката по ПОО в страната, обмен на информация и опит, идентифициране и трансфер на успешни политики и практики в сферата на ПОО. Всяка мрежа функционира като платформа за споделяне, дискутиране и адаптиране на добри практики в съответната тематична област.

Участието на експерти от НАПОО в тези мрежи обогатява практиката на институцията и допринася за подобряване на индивидуалното и организационното изпълнение на ключовите функции на Агенцията, свързани със:

- разработване на проекти на ДОС за придобиване на квалификация по професии, съответстващи на принципите на ECVET Препоръката от 2009 г. за създаване на „Европейска система за трансфер на кредити в ПОО“;
- методическо подпомагане на центрове за професионално обучение, които предлагат обучения за придобиване на квалификация по професия или по част от професия чрез валидиране на знания, умения и компетентности, придобити чрез информално и неформално учене;
- осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение в съответствие с Референтната рамка за качеството в ПОО;

- повишаване на прозрачността на процедурите по валидиране и др.

Конкретните ползи от участието на НАПОО в дейността на европейските мрежи и инициативи за отчетната година могат да се систематизират в следните направления:

- подпомагане на експертите по професионална квалификация с методически материали за подобряване на методологията за разработване/актуализиране преработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии във вид на „единици резултати от ученето“;
- подпомагане развитието на експертния потенциал на НАПОО с материали за обмен на добри практики, свързани с политиките в сферата на продължаващото обучение, обучението през целия живот, обучението на възрастни, признаване и валидиране на предходно учене;
- развитие на гъвкави пътеки за обучение в зависимост от нуждите на обучаваните и др.

4.2. УЧАСТИЕ НА НАПОО В РАБОТНИ СРЕЩИ И СЕМИНАРИ, ОРГАНИЗИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ

През отчетния период експерти от НАПОО участваха в следните работни семинари и международни срещи, организирани от европейски институции и организации:

- Участие в трето заседание на работна група Обучение на възрастни към ЕК Образование и обучение 2020 в гр.Брюксел Белгия за времето от 12-14.03.2019
- Участие във втора работна среща по проект № 597861-EPP-1-2018-1-BG-EPPKA3-VET-JQ “Present Stakeholders for Future Wellness Tourism Skills’ Development” в гр. Добърна, Словения, на 19 и 20 март 2019 г.
- Участие в учебна визита по проект № 2018-1-BG01-KA102-047411 „Повишаване качеството и ефективността на професионалното обучение на възрастни проучване на Европейски опит и иновативни практики за Учене през целият живот“, мобилност в Нотингам 31 март - 06 април 2019г.;
- Участие във втора работна среща по проект № 597256-EPP-1-2018-1-BG-EPPKA3-VET-JQ (DEVELOPMENT OF MANAGERIAL AND ENTREPRENEURIAL SKILLS OF YOUNG ECO-FARMERS VIA JOINT в гр. Марибор, Словения за срок от 28 - 31 май 2019 г.;
- Участие в трета международна работна среща на комитета за управление на проекта и експерти по проект CULINART в гр. Льо Пюи ен Вале Франция за периода от 8-11 юли 2019 г.;
- Участие в мобилност в Лисабон, Португалия по проект EQF Oriented Assessment Tools Prior Learning in Adult Education 2018-1-TR01-KA204-057994 Програма Еразъм+, от 29.07.2019 до 02.08.2019 г. ;
- Участие в трета работна среща по проект проект № 2018-1-SK01-KA202-046331“ Tracking Learning and Career Paths of VET graduates, to improve quality of VET provision” в гр. Лимасол, Кипър, на 3 и 4 септември 2019 г.;

- Участие в четвърто издание на Европейската седмица на професионалните умения за периода от 15-18 октомври 2019 в гр. Хелзинки, Финландия;
- Участие в работно посещение на тема: Как процесите по осигуряване на качество може да се ползват за повишаване привлекателността на ПОО в гр. Берлин, Германия на 28.- 29.11.2019 г.;
- Участие в четвърта международна работна среща на комитета за управление на проекта и експерти по проект CULINART в гр. Реджио Емилия, Италия за времето от 12-15.11.2019.

Участието на служители на НАПОО в посочените събития дава възможност за информиране за последните резултати от проучвания и тенденции в сферата на търсенето на умения, запознаване с нови иновативни методи на обучение и оценяване на резултатите от учене, споделяне на добри практики и успешни модели на сътрудничество между бизнеса и образователните и обучителни институции. Като положително въздействие може да се отбележи разширяване на професионалната мрежа от контакти на НАПОО и укрепването на институционалния имидж на НАПОО като успешен партньор в реализирането на проекти и като носител на висока професионална експертиза

4.3. УЧАСТИЕ В ЕВРОПЕЙСКАТА МРЕЖА ЗА ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ, ОПИТ И ЕКСПЕРТИ „REFERNET“

НАПОО е национален координатор за Европейската мрежа за обмен на информация, опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение ReferNet за периода 2016–2019 г. ReferNet е общоевропейска мрежа за обмен на опит и експертиза в областта на професионалното образование и обучение, създадена през 2002 г. от Европейската агенция за развитие на професионалното обучение CEDEFOP със седалище в Солун. Целта на дейностите в мрежата е предоставяне на информация за националните политики в професионалното образование и обучение, анализ на текущото състояние и представяне на предложения за развитие в контекста на общоевропейските насоки в съответната област. През 2019 г. НАПОО изпълни успешно заложените в годишния план дейности – изготвени са „Политически доклад за ПОО в България“, Доклад за характеристиките на ПОО и статистическа информация за 2018 г., „ПОО в България“ - кратък доклад и информационен материал „Спотлайт – характеристики на ПОО в България“, 5 броя новини, предназначени за публикуване в сайта на CEDEFOP.

Разработена е статия, свързана с обзор на случващото се в областта на стажуването и обучението на работното място, продължаващото професионално обучение за възрастни и валидирането на неформално придобити знания и умения в България.

Проведени са две регионални (в гр. Ловеч и гр. Кюстендил) и 1 национална (в гр. София) конференции под надслов „Европейски измерения на ПОО“. На трите събития са представени възможностите за използване на информацията, събрана от всички партньорски-страни, участващи в мрежата ReferNet, които се публикуват на интернет - страницата на CEDEFOP, вкл. и резултатите и проучванията за България.

Отчитайки успеха на НАПОО при изпълнение на дейностите в рамките на мрежата ReferNet за периода 2016-2019 г., екипът на Агенцията подготви документи и кандидатури за нов 4 годишен мандат. Кандидатурата на НАПОО беше одобрена в края на декември и НАПОО ще продължи да бъде национален Рефертнет координатор до 2023г. вкл.

4.4. ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И СЪПОСТАВИМОСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ И УЛЕСНЯВАНЕ НА МОБИЛНОСТТА НА ОБУЧАВАНИ И ЗАЕТИ ЛИЦА

Основните функции на НАПОО – разработване и актуализиране на СПОО и на ДОС за придобиване на квалификация по професии, Агенцията осигурява възможност за повишаване на прозрачността и съпоставимостта на професионалните квалификации. Тези документи способстват за признаването на квалификациите и за улесняване на трудовата мобилност на български граждани в рамките на Европейския съюз. С участието си в различни инициативи НАПОО съдейства за популяризиране на ползите от внедряването на европейските инструменти в ПОО и тяхното прилагане в национален контекст. През 2019 г. екип на Агенцията участва в работни семинари за прилагането на ЕКР на национално ниво, организирани от Министерство на образованието и науката и съдейства за популяризирането на изготвения „Анализ за оценяване на въздействието на НКР в Република България“.

Обозначаването на нивото на квалификацията на професията на титулната страница на ДОС и на нивото по НКР/ЕКР във всяка една единица, включена в стандарта са част от стъпките по посока повишаване на прозрачността и сравнимостта и правят стандартите и придобитата квалификация по-лесно разпознаваеми в международен план. Това улеснява признаването на квалификации на чужди граждани, желаещи да практикуват професия в Република България, както и на български граждани, които са се реализирали на трудовия пазар на други държави в ЕС.

Важен елемент на методически насоки за разработване на ДОС е постигането на синхрон на знанията, уменията и компетентностите в проектите с нивата на знания (теоретични и/или фактологически), умения (познавателни и практически) и компетентности (лични и професионални), съдържащи се в НКР. Този методологичен аспект е също предпоставка за улесняване на сравнимостта на професиите за гражданите, които желаят признаване на квалификацията им в друга държава.

НАПОО оказва съдействие на Националния център за документация и информация чрез предоставяне на експертни становища по постъпили запитвания, свързани с признаване на професионална квалификация.

През 2019 г. екипът на НАПОО беше ангажиран със създаване на информационни аудио-клипове, насочени към популяризиране на възможностите за валидиране на знания, умения и компетентности, придобити по неформален път и иноформално учене. Клиповете бяха разпространени чрез различните канали за популяризиране дейността на Агенцията, а на информационния ден за ЦПО беше представена и допълнителна разяснителна презентация за валидирането, като възможност за придобиване на квалификация.

4.5. СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА ТРАНСФЕР НА КРЕДИТИ В ПОО (ECVET)

През 2019 г. НАПОО в сътрудничество с ЦРЧР и МОН продължи активно да развива дейностите по подготовка за въвеждане на Система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET) на национално ниво.

Основната част от дейностите на Агенцията по въвеждането на ECVET са свързани с разработване и актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии, съдържащи принципите на ECVET. Прилагането на единния подход при разработване на проектите на ДОС във вид на „единици резултати от учене“ за всяка конкретна професия от СППОО и извеждането на общи единици за всички професии са предпоставки за създаване на база за оформянето на принципи, които да залегнат при трансфера и натрупването на кредити в национален обхват.

Друг важен аспект от дейността на НАПОО е изпълнението на функциите ѝ на Национална координационна точка (НКТ) по въпросите на въвеждането на Европейската система за кредити в ПОО.

Като НКТ Агенцията има следните основни задачи:

- Сътрудничество с другите компетентни национални институции по провеждане на инициативи за разпространение и подкрепа на ECVET на национално и секторно ниво;
- Създаване на платформа за обмен на актуална информация и на опит между заинтересованите страни;
- Идентифициране и създаване на мрежа от ползватели на ECVET на секторно, национално и европейско ниво;
- Координиране и съгласуване на процеса на сътрудничество при прилагането на ECVET;
- Осигуряване на единни насоки за тестването и прилагането на ECVET – процедури и механизми за описание на квалификациите, въз основа на „резултати от ученето“, групиране на резултатите от ученето в „единици резултати от ученето“, признаване, натрупване и трансфер на резултати от ученето и др.;
- Установяване на контакти и периодичен обмен на информация с други национални точки за координация, свързана с въвеждането на европейските инструменти и принципи в ПОО – EQF, EQAVET, НКР и др.

Като част от дейностите на НАПОО във връзка с ECVET през 2019 г. представители на Агенцията участваха в различни форуми, посветени на 10-годишнината от публикуването на ECVET Препоръката на Европейския парламент и на Съвета за създаване на европейски кредитни системи за професионално образование и обучение (ECVET). Съвместно с ЦРЧР бяха организирани две конференции със съответните заинтересовани страни от дейност ECVET и три информационни дни за популяризиране на „добрите практики“ от прилагането на системата на ECVET в Република България, в която представителите на НАПОО имаха водеща роля.

Дейността на НАПОО като НКТ се популяризира чрез специализираната рубрика на интернет-страницата на Агенцията, която е посветена на европейските инструменти и политики и тяхното въздействие върху системата на ПОО. През 2019 г. са публикувани различни документи, информация за дейности и събития по проекти и други форуми на европейско и национално ниво, свързани с ECVET, както и с другите европейски инструменти в ПОО.

Двамата национални ECVET експерти НАПОО активно се включиха и при разработване на статии, новини и брошури, посветени на ползите от прилагането на ECVET.

Опитът в преструктурирането на ДОС в „единици резултати от ученето“, е предпоставка за улесняване на процедурите по валидиране на знания, умения и компетентности, придобити

чрез неформално и самостоятелно учене, както и за създаване на гъвкави пътеки за придобиване на квалификации, необходими за пазара на труда.

Натрупаният през последните години, вкл. и през 2019 г. ценен експертен опит от участието в разработването на ДОС ще бъде полезен при разработване на проект на „Наредба за условията и реда за присъждане, натрупване и трансфер на кредити в ПОО“, регламентирана в ЗПОО.

4.6. УЧАСТИЕ НА НАПОО КАТО ПАРТНЬОР В ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ПО ПРОГРАМИ НА ЕС

Дейността на НАПОО в международни проекти, финансирани по европейски програми, през 2019 г. е насочена към постигане на следните цели и резултати, свързани с модернизирване на системата на ПОО:

- Внедряване на общи европейски инструменти и принципи като ЕКР/НКР и ECVET, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене, прилагане на Референтната рамка за осигуряване на качеството в ПОО, Европас;
- Идентифициране, адаптиране и популяризиране на инструменти, насочени към професионално ориентиране и кариерно развитие;
- Усъвършенстване на методологията за описване на „единиците резултати от ученето“ при разработване на ДОС за придобиване на професионална квалификация;
- Допълване на СППОО с нови професии/специалности и създаване на възможности за професионално образование и обучение по тях;
- Популяризиране на ПОО на национално и международно ниво;
- Подобряване квалификацията на преподавателите от системата на професионалното обучение;
- Повишаване на компетентностите на заетите лица в определени професионални сектори.

През 2019 г. задачите на НАПОО в рамките на всички проекти са изпълнявани при спазване на планираните срокове и графици, в съответствие с изискванията за качество на разработените материали и крайните продукти. Резултатите от проектите са популяризирани на информационните дни, както и на заседанията на ЕК и УС на НАПОО.

Постигнатите резултати по отделните проекти са както следва:

1. Проект „Повишаване качеството и ефективността на професионалното обучение на възрастни – проучване на европейски опит и иновативни практики за Учение през целия живот“ по Програма „Еразъм +“, KA1 „Образователна мобилност за граждани“, сектор „Професионално образование и обучение“

В рамките на мобилност във Великобритания екипът на НАПОО беше запознат с детайлна информация от последните изследвания за умения в страната. Резултатите показват, че според работодателите липсващите умения на възрастните лица са тези за комуникация, обща грамотност, умения за работа с хора, позитивно отношение към работата, увереност, самоуправление. Проучена е подробна информация за системата на професионалното образование и обучение във Великобритания, с акцент върху последните промени от 2012 г. и въвеждането на програми за чиракуване, финансирани от правителството. Във Великобритания функционира Институт за чиракуване и техническо образование, където се

одобряват изготвените от секторните работодателски организации Стандарти за чиракуване. Стандартите са общо 423 в момента, като още 164 се разработват текущо, а е подадено и заявление за включване на още 72. Самите стандарти представляват кратки документи (около 3-4 страници), които включват изброяване на ключовите за изпълнение на работата знания, умения и поведения на работещия. Въз основа на такъв стандарт обучаващите институции разработват съвместно с работодателите подробни програми с резултати от учене, критерии за оценка, модули, учебно съдържание. Стандартът за чиракуване за дадена професия може да не съответства на съществуващия квалификационен стандарт по същата професия, защото е ориентиран към бизнеса и е основан на принципа учене чрез работа.

Представена беше системата за мониторинг на центровете за обучение, който се извършва от Ofsted – Службата за стандарти в образованието, услугите за деца и уменията. Обучителните институции във Великобритания изпращат доклад за самооценка и самоконтрол и получават обща оценка от 1 до 4. В докладите се съдържа информация за управлението на центъра, за успеваемостта на обучаемите, за самооценка на дейностите и за осигуряването на ЗБУТ. На доклад с оценка 1 разрешението за провеждане на обучение се прекратява незабавно. Докладите са налични на страницата на службата, включително и за минали периоди.

2. Проект „On Track: Проследяване на обучението и кариерния път на завършилите професионално образование и обучение, с цел подобряване качеството на професионалното образование и обучение“ по програма „Erasmus +“ КА2 „Сътрудничество за иновации и обмен на добри практики“, сектор „Стратегическо партньорство за професионално образование и обучение“

Проектът с кратко име OnTrack представя цялостна концепция за проследяване реализацията на завършилите ПОО. В проекта участват партньори от Словакия, Гърция, Латвия, Австрия, Кипър, Испания и България.

Амбицията на проекта е да се разработи механизъм за проследяване на реализацията на завършилите ПОО, който да се внедри в процесите за мониторинг на системата за ПОО. Механизмът ще изисква осъществяване на обратна връзка и поддържане на контакти със завършилите ПОО лица.

Екипът на НАПОО изготви проучване на национално ниво на системите и мерките за проследяване, в което се включи и извадка от ЦПО и професионални колежи в България. Изготвен е транснационален доклад, който е бѐде публикуван със собствен ISBN номер и ще бѐде на разположение на официалната интернет страница на НАПОО.

Разработен е конкретен инструментариум и предстои пилотното му тестване през 2020 г., както и създаване на механизъм за интегрирането му в процесите за мониторинг на системата за ПОО. Предвидени са обучение, провеждане на уъркшоп в България с представители на обучаващи институции, изготвяне на Наръчник за внедряване на системата за проследяване на реализацията на завършилите, както и национална конференция. Всички материали по проекта са достъпни на страницата на НАПОО, а най-важните от тях ще бѐдат преведени изцяло и на български език.

3. Проект „Present Stakeholders for Future Wellness Tourism Skills’ Development (WellTo) project“ по програма „Erasmus +“ КА3 „Подкрепа за реформиране на политиките“ – Съвместни квалификации в ПОО.

Проект WellTo, финансиран по програма Еразъм+, е насочен към разработване на принципно нова квалификация – Администратор на Уелнес център. Акцент в проекта е разработване на програма, която да се прилага с обучение чрез работа и създаването на условия за официално признаване на съвместната квалификация в страните партньори по проекта. В проекта участват 14 партньорски организации от 5 държави – Словакия, Словения, Латвия, Германия и България. Една от организациите е Федерален институт за професионално образование и обучение, BIBB, Германия, чиято задача да отговаря за осигуряване на качеството в проекта, до момента се изпълнява стриктно.

През отчетния период е извършено задълбочено проучване в държавите партньори по проекта. Изследвани са професии със сходни компетентности като предмета на проекта, анкетиран са ръководители на уелнес центрове, както и служители, които изпълняват длъжността администратор на уелнес център. Данните от това проучване са използвани за разработването на национални доклади с изводи и разработването на един общ длъжностен профил, който отразява нуждите на бизнеса. Разписан е и квалификационен профил, който прекроява нуждите на бизнеса в резултати от учене и впоследствие в учебна документация. В рамките на проекта е разработена акредитационна стратегия за официално признаване на квалификацията.

4. Проект: „Development of managerial and entrepreneurial skills of young eco-farmers via joint VET curricula, enhanced qualification profile, assessment standard and sustainable cooperation synergies „ECOFAR“, „Erasmus +“ KAZ „Подкрепа за реформиране на политиките“ – Съвместни квалификации в ПОО.

Проект Ecofar, финансиран по програма Еразъм+, е насочен към разработване на учебни програми с акцент върху предприемаческите умения на завършилите професионално образование и обучение. Партньори по проекта са организации от Словения, Турция, Гърция и България.

В рамките на проекта е предложена работна група за разработване на проекта на ДОС „Ветеринарен техник“. Този стандарт е предложен и от социалните партньори за актуализиране и към него има голям интерес от бизнеса. Работната група е съставена от представители на образователната система и експерти, практикуващи професията. Проектът на ДОС „Ветеринарен техник“ е разработен в новата структура с ЕРУ, приет от Експертна комисия и от Управителния съвет на НАПОО. Акцент е поставен върху предприемаческите умения, необходими в съвременните условия за практикуващите професията. Разработените ЕРУ, свързани с предприемаческите умения в тази сфера, са съгласувани с Джуниър Ачийвмънт, с които НАПОО има дългогодишно съвместно партньорство при разработване на ЕРУ по обща професионална подготовка.

Предстои подготовката на учебна програма в електронни учебни модули, разработване на стандарт за оценка (механизъм) за валидиране и признаване на придобитите знания, умения и компетентности и създаване на синергичен консорциум въз основа на създаване на бизнес мост между доставчиците на ПОО (училища / колежи) и малките и средни фирми в сектора в сектора.

5. Проект: „Designing a Joint VET Qualification in Culinary Arts and Pilot Pathways for Continuing Training, CULINART“, „Erasmus +“ KAZ „Подкрепа за реформиране на политиките“ – Съвместни квалификации в ПОО. НАПОО е асоцииран партньор по този проект с кратко име CULINART.

CULINART има за цел да повиши качеството и релевантността на професионалното образование и обучение (ПОО) в областта на кулинарните изкуства в отговор на актуалните нужди на пазара на труда и с цел повишаване на пригодността за заетост сред младежта, транснационалната мобилност и кариерното развитие.

Партньорите по проекта са от България, Испания, Франция, Италия, Португалия и Турция. Целта на CULINART е повишаване качеството и съответствието на професионалното образование и обучение в областта на кулинарните изкуства в отговор на нуждите на пазара на труда, и с оглед на нарастващата младежка пригодност за заетост, транснационалната мобилност и кариерното развитие.

Участието на НАПОО в проекта е свързано най-вече с методическа помощ при разработването на квалификационен профил за професионална квалификация за „Шеф-готвач“ (с алтернативно име „Главен готвач“), а именно:

- разясняване на подхода за разработване на квалификации в единици резултати от учене с основните препоръки и тънкости при дефинирането на знания, умения и компетентности.
- поставяне на акцент върху значимостта на обвързването на всички знания, умения и компетентности със съответното ниво по Европейската квалификационна рамка.
- разясняване на основните принципи на ECVET и възможностите за прилагане на препоръката в рамките на проекта, за определяне на относителна тежест на отделните единици резултати от учене и за осъществяване на мобилността в рамките на проекта.

Друга роля на експертите на НАПОО в проекта е активното участие в обсъждане на възможностите за адаптирането на разработения квалификационен профил с оглед приложението на национално ниво. Това включва създаване на предпоставки за добавяне на нова специалност към професия 811070 „Готвач“, с трета степен на професионална квалификация в СППОО.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. НАПОО продължи да се утвърждава като авторитетен партньор по проекти по програма Еразъм+, свързани с развитието на ПОО, предпочитан от широк кръг институции в страната и други страни членки на Европейския съюз.
2. През 2019 г. са създадени нови контакти с национални и чуждестранни партньори за инициране и включване в нови проектни дейности, финансирани по програми на ЕС – посещение на делегация от Финландия и др.
3. Чрез СППОО и ДОС за придобиване на квалификация по професии, Регистъра на документите за професионална квалификация, публикувани на интернет-страницата на НАПОО, Агенцията съдейства за постигане на по-голяма прозрачност, разбираемост и съпоставимост на съществуващите в Република България квалификации от ниво 1 до ниво 5 по НКР с тези в другите държави членки на ЕС и се осигурява по-добра информираност на гражданите, търсещи работа, на заинтересованите страни (органи по признаване на квалификации, институции в системата на образованието и обучението, работодатели, социални партньори, публичен и частен сектор).
4. Възможността служители от НАПОО да представят страната в европейски мрежи и работни групи, в международни форуми и да участват в различни проекти, финансирани

със средства от европейски програми, увеличава експертизата на институцията относно развитието на националната система на ПОО в съответствие с европейските приоритети.

5. Проектите са насочени към проучване на добри практики и разработване на иновативни продукти като нови квалификации, учебни програми, материали за кариерно ориентиране, подпомагащи решаване на проблеми с приоритетно значение в областта на ПОО в национален и европейски контекст – придобиване на нови умения, дуално обучение, проследяване на реализацията на завършилите лица, квалификация на преподавателите и др.

6. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати по проектите са доказателство за развитието на експертния капацитет и за нарастване престижа на Агенцията на национално и международно ниво.

7. Участието на служителите в проектите повишава компетентностите им и се оказва важен фактор за повишаване на мотивацията им.

РАЗДЕЛ 5: ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА И ПУБЛИЧНОСТТА НА УСЛУГИТЕ ПО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ

5.1. УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА РАБОТАТА С ИС НА НАПОО

Информационна система на НАПОО е основен инструмент, предназначен за:

- кандидатите за лицензиране за изготвяне на необходимите за лицензионната процедура документи и за проследяване на самата процедура;
- експертите от НАПОО за администриране на лицензионния процес;
- външните експерти за оценка на документацията на кандидатите за лицензиране;
- лицензираните ЦПО за поддържане на пълна информация за проведените обучения, обучените лица и издадените документи;
- експертите на НАПОО за последващ контрол на дейността на лицензираните институции.
- експертите на НАПОО, които проверяват свидетелствата за професионална квалификация, издадени от ЦПО преди публикуването им в Регистъра на издадените документи.

Данни от ИС на НАПОО се ползват за актуално поддържане на публичните регистри на интернет страницата на НАПОО и за предоставяне на различни видове справки - за брой подадени, отказани, върнати или вписани в Регистъра по чл. 42, т.11 от ЗПОО Свидетелства за професионална квалификация. Могат да се направят и справки по години за броя проведени обучения по професии с придобиване на степен на професионална квалификация или по част от професия.

Регистърът по чл. 40б, ал. 2 от ЗПОО е свързан с регистъра на МОН за издадените документи за придобито основно образование, което се явява входящо за придобиването на първа СПК.

За внедряването на модула в ИС за проверка на свидетелствата за професионална квалификация, издадени от ЦПО, НАПОО получи високо отличие от организирания конкурс от ИПА- първа награда в категория „Технологични решения“.

Информационната система на НАПОО дава възможност експертите да осъществяват мониторинг на дейността на лицензираните центрове и е средство за задълбочена предварителна подготовка преди посещение на място в ЦПО при осъществяване на последващ контрол.

Оптимизиран е последващия контрол по отношение дейността на ЦПО и ЦИПО, отнасящ се до спазване на сроковете предвидени в чл. 49 г, ал. 6 т. 1 и т. 2 на ЗПОО.

Информацията за дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО, поддържана в публичната част от профила им в информационната система, както и в Интернет сайта на НАПОО, осигурява прозрачност на дейността на Агенцията и на централите, дава възможност на институциите, бизнеса и гражданите да се информират за предоставяните от тях услуги. Потребителите могат да получат директно информация за предстоящите курсове и да се включат в тези, които отговарят на изискванията и желанията им.

Информационната система дава възможност за миграция на данни към информационната система на Агенция по заетостта, с което се облекчава работата на ЦПО, работещи като доставчици на обучение, финансирано със средства от ОП РЧР и НПОЗ. Това улеснява работата на служителите на ЦПО при предоставяне на информация към НАПОО и към АЗ (информацията се въвежда еднократно, но се вижда и от двете институции)

През 2019 г. НАПОО сключи договор с дейтацентър, в който се съхранява сървър с архив на данните от ИС на НАПОО. Целта е да се осигури архив на данни в случай на срыв на информационната система и по този начин да бъде възстановена базата данни.

Проведени са обучения на представители на новолицензираните ЦПО за работа с ИС – на информационни срещи, дистанционни обучения; предоставят им се индивидуални консултации на място в НАПОО и по телефона.

Към 31.12.2019 г. в системата работят 1345 оператори на данни (потребители с право да въвеждат и/или променят данни в системата), от тях:

- 20 администратори от НАПОО (14 от тях служители на НАПОО, плюс външни специалисти);
- 319 експерти;
- 1014 администратори от ЦПО.

Данните за работата в ИС за периода 2010–2019 г. са представени в следната таблица:

Служители	Време за работа със системата от въвеждането ѝ в експлоатация -досега	За 2012 г.	За 2013 г.	За 2014 г.	За 2015 г.	За 2016 г.	За 2017 г.	За 2018 г.	За 2019 г.
Администратори (НАПОО)	4506 часа 25524 сесии	417 часа 2810 сесии	495 часа 3056 сесии	930 часа 4929 сесии	874 часа 4812 сесии	723 часа 4557 сесии	1067 часа 5360 сесии	1650 часа 6849 сесии	1247 часа 4852 сесии
Експерти (НАПОО)	558 часа 4481 сесии	5 часа 36 сесии	53 часа 327 сесии	61 часа 363 сесии	114 часа 743 сесии	122 часа 1295 сесии	203 часа 1717 сесии	1211 часа 6149 сесии	1152 часа 5008 сесии
Администратори (ЦПО)	5230 часа 30559 сесии	456 часа 3020 сесии	636 часа 3589 сесии	1012 часа 5385 сесии	989 часа 5558 сесии	853 часа 5871 сесии	1284 часа 7136 сесии	31648 часа 115067 сесии	29473 часа 112608 сесии
Експерти (ЦПО)	91694 часа 280053 сесии	12018 часа 28967 сесии	15734 часа 39124 сесии	12909 часа 33284 сесии	16764 часа 46615 сесии	16558 часа 60095 сесии	17691 часа 71968 сесии	2861 часа 12998 сесии	2396 часа 9861 сесии
Общо:	136510 часа 468698 сесии	12896 часа 34883 сесии	16938 часа 46096 сесии	14912 часа 43961 сесии	18741 часа 57728 сесии	18256 часа 71818 сесии	20245 часа 86181 сесии	37370 часа 128081 сесии	34268 часа 132329 сесии

От данните може да се направи изводът, че ИС работи и обслужва ЦПО, гражданите, бизнеса и др. заинтересовани страни. Средната продължителност на сесиите е **3,93 минути**, а **средният брой сесии на ден е 362,55 (при база 365 дни)**.

Посочените данни показват, че ИС работи успешно. Голямата база от информация и данни осигурява възможност за анализи на системата на професионалното обучение на лица, навършили 16 години не само от НАПОО, но и от други институции и организации – АЗ, МТСП, МОН, БСК и др. социални партньори.

През 2019 г. са извършени подобрения на ИС на НАПОО, напр.: автоматично изготвяне на покана за заседание на експертните комисии, модул за издаването на дубликати на СПК, създаване на поле за въвеждане на информация за мястото за съхраняване на документацията.

И през 2019 г. подаването на годишен доклад за самооценка на качеството съгласно чл. 22, ал. 8 от ЗПОО към НАПОО, на заявки за задължителните документи, на отчети и протоколи за унищожаване на документи с фабрична номерация се осъществява чрез Информационната система.

5.2. ПОДДЪРЖАНЕ НА ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦА НА НАПОО С ПОДОБРЕНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА

Страницата на НАПОО съдържа задължителната за всяка администрация информация съгласно чл 15, ал. 1 от Закона за достъп до обществена информация:

№ по ред	Категория информация
1.	Описание на правомощията, функциите и отговорностите на председателя на НАПОО;
2.	Данни за НАПОО;
3.	Списък на издадените актове в изпълнение на неговите правомощия и текстовете на издадените от органа нормативни и общи административни актове;
4.	Описание на информационните масиви и ресурси, използвани от НАПОО
5.	Наименованието, адреса, адреса на електронната поща, телефона и работното време на звеното в съответната администрация, което отговаря за приемането на заявленията за предоставяне на достъп до информация;
6.	Правилник за дейността на НАПОО, както и вътрешни правила, свързани с предоставянето на административни услуги на гражданите;
7.	Стратегии, планове, програми и отчети за дейността;
8.	Информация за бюджета и финансовите отчети на администрацията, която се публикува съгласно Закона за публичните финанси;
9.	Информация за провеждани обществени поръчки, определена за публикуване в профила на купувача съгласно Закона за обществените поръчки;
10.	Проекти на нормативни актове заедно с мотивите, съответно - доклада и резултатите от общественото обсъждане на проекта;
11.	Уведомления за откриване на производството по издаване на общ административен акт по чл. 66 от административнопроцесуалния кодекс, включително основните съображения за издаването на акта и формите и сроковете на участие на заинтересованите лица в производството;
12.	Информация за упражняването на правото на достъп до обществена информация, реда и условията за повторно използване на информация, таксите по чл. 41ж и форматите, в които се поддържа информацията;
13.	Обявления за конкурси за държавни служители;
14.	Подлежащата на публикуване информация по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;
15.	Информацията по чл. 14, ал. 2, т. 1 – 4 от ЗДОИ
	1. Може да предотврати заплахата за живота, здравето и безопасността на гражданите или на

	тяхното имущество;
	2. Опровергава разпространена недостоверна информация, засягаща значими обществени интереси;
	3. Представлява или би представлявала обществен интерес;
	4. Следва да бъде изготвена или предоставена по силата на закон.
16.	Информацията, предоставена повече от три пъти по реда на глава трета;
17.	Друга информация, определена със закон – публичните регистри по ЗПОО на кандидатите за алицензиране, на лицензираните ЦПО и ЦИПО, на ЦПО с активна лицензия, на временно отнети лицензии и на лицензии с прекратени права, на документите за професионална квалификация издавани от ЦПО

НАПОО поддържа във всички рубрики актуална информация - анонси за предстоящи събития, новини за предстоящи или настъпили промени в нормативната база, съобщения за публикуваните в ДВ Държавни образователни стандарти и др. полезна за ЦПО, ЦИПО, професионалните гимназии, РУО, НАЦИД, АЗ, за гражданите и за бизнеса информация.

Поддържат се актуални следните рубрики:

- за СППОО с всички нови заповеди за изменение и допълнение на списъка, издадени през годината, както и тези в архив;
- проектите на ДОС и на публикуваните в ДВ наредби на Държавните образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии;
- критериите и процедурите за лицензиране и документите за отнемане на лицензията;
- анализ на контролната дейност, план за контролната дейност.

Специален акцент се поставя на инструкции и указания, разработени при констатиране на често срещани пропуски в работата на ЦПО или при наличие на повтарящи се запитвания от граждани.

Публикувани са подадените от експертите в Агенцията декларации по чл. 35, ал. 1, т. 2 от ЗПКОНПИ и Регистър на декларациите по чл. 12 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

На интернет страницата са публикувани и указания как се поддържат и могат да се ползват публичните регистри.

На страницата на НАПОО се поддържа рубрика „Съобщаване на административни актове“. В нея се отразяват заповеди и уведомителни писма, касаещи лицензираните ЦПО/ЦИПО.

Публикувани са данни за контакт с всеки от служителите на НАПОО, както и списък с членовете на Управителния съвет и на Експертните комисии.

Поддържа се рубрика с актуална информация за проектите, които НАПОО реализира като партньор, както и рубрика, свързана с дейността на НАПОО като Национална контактна точка по прилагане на ECVET - Препоръката.

От справките за посещенията в сайта на НАПОО е видно, че продължава интереса към справката за „издаден от ЦПО документ за професионална квалификация“ и към рубриката „Списък на професиите за професионално образование и обучение“.

Към интернет страницата се поддържа рубрика, достъпна само за членовете на УС на НАПОО, където се публикува информация и материали за предстоящи заседания на УС.

Всички заседания на УС на НАПОО и на експертните комисии се използват за дискусии и за популяризиране на полезна информация – не само за членовете на ЕК, но и за институциите, които те представляват.

Страницата на агенцията в интернет има много добра посещаемост, както от ЦПО така и от граждани и други заинтересовани лица. Това може да се види от таблицата, която дава информация за брой сесии, потребители и показвания на интернет страницата.

Сравнителна таблица за броя потребители и показвания на електронната страница на НАПОО

Период	Потребители	Показвания на страницата
05.01.2019 г. – 03.01.2020 г.	38977	184038
30.12.2017 г. – 04.01.2019 г.	83260	1547262
01.01.2017 г. - 29.12.2017 г.	74360	720 368
25.01.2016 – 31.12.2016 г.	61888	544 510
01.07.2015 – 24.01.2016 г.	30 043	358 719
01.01.2015 – 30.06.2015 г.	8 346	63816

5.3. РАЗШИРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ НА АГЕНЦИЯТА

НАПОО счита, че съществуващите инструменти за разпространяване на полезна за гражданите, клиентите и партньорите на Агенцията информация са недостатъчни и търси нови начини за популяризиране на информация. Публикуването на статии и новини във вестник Аз-Буки и списание „Професионално образование“ на издателство Аз-Буки продължи и през 2019 година.

Поддържа се профил на НАПОО в социалните мрежи, като един от най- бързите начини за съобщаване на важна и полезна информация за заинтересованите страни.

Като партньор в европейската мрежа за професионално обучение РеферНет, НАПОО поддържа специална страница в Интернет (refernet.bg), където освен важна за системата на ПОО и за НАПОО информация, съществува възможност партньори, ЦПО, професионални гимназии да публикуват информация за добри практики и други инициативи. Като част от дейността на мрежата РеферНет НАПОО организира национална и две регионални конференции през 2019 г., на които освен продукти разботени в мрежата се популяризират и обсъждат добри практики, промени в нормативните документи, нови информационни източници и др.

Информационните дни, семинарите, организирани от ЦРЧР, семинарите и конференциите, организирани от НАПОО, МОН, работни срещи по проекти и др., се използват не само за информирани за полезни инструменти, за популяризиране на дейностите, инициирани от НАПОО, но са и важно средство за получаване на обратна връзка от обучаващи институции, граждани и др.

Продължава да се ползва фейсбук профилът на НАПОО като инструмент за най-бързо достигане до потребителите.

ОБОВЩЕНИЕ:

1. ЦПО и ЦИПО поддържат актуална информация и използват активно профилите си в ИС.
2. ИС е основен инструмент за администриране от НАПОО както на дейностите по лицензиране, така и на тези за последващ контрол.
3. През 2019 г. НАПОО продължи да предоставя актуална и полезна информация на интернет страницата си не само за ЦПО и ЦИПО, но и за всички други обучаващи организации и за физически и юридически лица.
4. НАПОО продължава да търси други форми за информирани с цел улесняване ползването на предлаганите от НАПОО услуги и удовлетворяване изискванията на гражданите и бизнеса – например видео съдържание в сайтове за споделяне информация, за СППОО, ДОС, валидирани и др.

РАЗДЕЛ 6: РАЗВИТИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ, ДЕЛОВОДНАТА И АРХИВНАТА ДЕЙНОСТ, ПРИЛАГАНЕ НА АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

6.1. КОНТРОЛ ПО КОМПОНЕНТИТЕ НА ФИНАНСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

Системите за финансово управление и контрол в Агенцията са разработени за да се осигури законосъобразно управление на финансовите ресурси на Агенцията, опазване на активите и информацията на Агенцията, недопускане на финансови нарушения и грешки във функционирането на администрацията, достоверност на счетоводната информация на Агенцията, осигуряване на своевременна и надеждна информация, с цел вземане на правилни решения при управление на финансите и осигуряване на прозрачност и възможност за проследяване на решенията и действията, свързани с изразходване на бюджетните средства.

Системите за финансово управление и контрол включват задължителни контролни дейности регламентирани чрез вътрешни правила и процедури, като разделяне на отговорностите, система за двоен подпис, предварителен контрол за законосъобразност, процедури за пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции, правила за управление на човешките ресурси и др.

Вътрешните правила на Агенцията са обект на текущ мониторинг и при констатиране на промени в нормативната база се актуализират. Те се променят и при констатиране на затруднения или пречки в нормалното функциониране на НАПОО.

През 2019 г. след преглед и анализ на нормативната база с цел привеждане в съответствие с измененията са актуализирани Вътрешните правила за заплатите на служителите в НАПОО, Вътрешните правила за гарантиране сигурността на информацията при експлоатация на информационните активи в електронна форма, Вътрешните правила за създаване и архивиране на досиетата, Вътрешни правила за организация на дейността по управление на човешките ресурси, Инструкцията за инвентаризация. Разработена е и въведена система от мерки за безопасност на движението по пътищата в НАПОО. Вътрешни актове са утвърдени със заповеди на председателя на агенцията и са сведени до знанието на екипа на НАПОО. Своевременно се осъществява контрол по изпълнение на годишния план за дейността на НАПОО и решенията на УС на НАПОО, както и на заповедите на председателя.

За успешната работа на служителите материалната база се поддържа в добро състояние. Информационните ресурси и офис техниката се поддържат и периодично се диагностицират от външен изпълнител. През годината са закупени 3 броя скенери, които спомагат за по-качествената работа в агенцията. Попълнен е въпросника за оценка на СФУК, като получената обща оценка е най-високата, а именно „много добра“.

6.2. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

Дейността на НАПОО и през 2019г. се финансира със средства от държавния бюджет и от приходи от лицензионните такси.

Приходите от лицензиране на ЦПО се изразходват за осъществяване на оценката в рамките на лицензионната процедура, организиране на последващ контрол, поддържане и разширяване на информационната система, част от заплатите на служители, ангажирани с лицензиране и др. През 2019 г. бюджетът на НАПОО е 590 477 лв. при утвърден бюджет от 649 900 лв. Налице е тенденция за намаляване броя на лицензионните процедури за годината, поради което и собствените приходи на НАПОО от такси за лицензиране намаляват съществено и са в размер на 138 150 лв., (през 2018 г. са били 198 700 лв.), при планирани 300 000 лв. в утвърдения от първостепенния разпоредител МОН бюджет. Това Малкият размер на собствените приходи затруднява много НАПОО в поддържането на ИС на НАПОО и в изпълнение на задълженията по последващ контрол и налага намаляване на разходите за тази дейност.

Средствата от държавния бюджет се изразходват изключително пестеливо за обезпечаване на останалите функции на НАПОО – разработване и актуализиране на ДОС, поддържане на СППОО, участие в работни групи към ЕК и др.

През 2019 г. са извършени разходи с бюджетни средства за следното:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения – 274 398 лв.;
- Възнаграждения по извънтрудови правоотношения – 97141лв., включващи възнаграждения на членовете на УС, възнаграждения на членовете на ЕК и външни експерти по лицензионни процедури, възнаграждения на външни експерти по разработване и рецензиране на ДОС и др.;
- Задължителни осигурителни вноски от работодателя (вкл. ДОО и здравно-осигурителни вноски) – 89 953 лв.
- Текуща издръжка – материали, външни услуги, командировки и други разходи – 122 239 лв.;

- Капиталови разходи – 6 315лв.,

През 2019 г. по международни проекти са получени 79 059 лева, и са усвоени средства в размер на 110 561 лева.

6.3. АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Административното обслужване в Агенцията е организирано в съответствие със Закона за администрацията, Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол на стопанската дейност, Наредбата за административно обслужване, Наредбата за общите изисквания за мрежова и информационна сигурност, Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги, подзаконовите актове към Закона за електронното управление и др. и се осигурява от отдел „Административно, правно и финансово обслужване“, подпомаган от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“. Утвърдени са принципите на добро управление, непрекъснато подобряване на качеството на административното обслужване, прозрачност и откритост на действията на администрацията. Тези принципи характеризират процедурите и технологиите, обезпечавщи административната дейност и административното обслужване в НАПОО. Използваните ИКТ базирани технологични решения за проверка на документите за професионална квалификация са отличени високо и са удостоени с първа награда в категория „Технологични решения“ конкурса на ИПА за добри административни практики за 2019 г.

Контактът с клиентите на НАПОО се осъществява по всички възможни канали за връзка: телефон, факс, електронна поща (napoo@navet.government.bg), страница във Фейсбук, писма по пощата, системата за сигурно електронно връчване и консултации в Агенцията.

Комуникацията на служителите от Агенцията с потребителите на предлаганите услуги, се осъществява в съответствие с изискванията на „Хартата на клиентите“, която е публикувана на интернет страницата на Агенцията.

Служителите на Агенцията спазват етичните правила и поведение при обслужването на клиентите. Няма направени оплаквания и подадени жалби по повод некомпетентно и лошо администриране. Осигурява се максимална прозрачност и осведоменост на достъпен за всички клиенти език. Налице са множество положителни отзиви относно обема на предоставяната информация, кратките срокове за отговор и любезното отношение, проявявано от служителите в Агенцията.

През 2019 г. Агенцията беше обект на Одит за даване на увереност с цел оценка на съответствието на дейността на НАПОО с нормативните и вътрешни актове от МОН за периода 01.01.2017 г.-31.12.2018 г. Не са констатирани нарушения и слабости в работата на НАПОО. Препоръката, дадена от одитиращият екип е по-бързо да се публикува актуален Правилник за дейността на агенцията и да се промени тарифата за таксите за алицензионна дейност за да не се допусне недостиг на средства за последващ контрол и за поддържане на ИС на НАПОО.

Не са постъпвали оплаквания по повод нарушаване на стандартите за обслужване и администриране. Работи се по подобряване на работата на администрацията и ориентиране на дейността ѝ в по-голяма степен към външните клиенти или потребители. Регистрирани са 13 броя жалби относно дейността на ЦПО, като НАПОО е направила проверки по всяка от тях като част от последващия контрол на ЦПО и са подготвени отговори до жалбоподателите.

През 2019 г. е подготвена и публикувана онлайн анкетна карта с цел получаване на обратна връзка от ползвателите на сайта на НАПОО. Отговорите на поставените в анкетата въпроси целят подобряване на достъпността на информацията, която НАПОО публикува в различните рубрики. Като цяло респондентите се ориентират лесно в информацията, представена на сайта на НАПОО. СППОО е основен инструмент с важни функции, но от отговорите проличава, че не е достатъчно ясен за ползване. Основните препоръки, свързани с ДОС, са по отношение на тяхното съдържание – за потребителите стандартите са твърде сложни и обемисти. Очертава се необходимост от подготвяне на кратки описания на професията и уменията, които ще бъдат усвоени. Препоръчва се от попълнилите анкетните карти да има линкове СППОО във всяка професия към съответния ДОС и към краткото описание на професията.

С цел осигуряване бърза връзка с различни потребители на информация се поддържа и редовно се актуализира фейсбук профил на Агенцията.

В изпълнение на Закона за администрацията и Наредбата за административния регистър, редовно се поддържа актуална информация в интегрираната информационна система на държавната администрация. Определените със заповед на председателя служители попълват и отразяват актуалната информация в регистрите в определените срокове.

За календарната 2019 г. са обработени с деловодната система на Агенцията 7766 документа. С въвеждането на уеб базираната деловодна система интегрирана с ИС на НАПОО, документите, свързани с лицензирането на ЦПО и ЦИПО се обменят автоматично между двете системи. По този начин се осъществява контрол относно спазването на сроковете, създават се условия да се правят справки по различни показатели и се намалява риска от допускане на грешки.

Съгласно Закона за достъп до обществена информация в интернет сайта на Агенцията е публикувана информация за реда за предоставяне на такава информация както и формуляри на заявления.

През 2019 г. са постъпили две заявления за достъп до обществена информация съгласно Закона за достъп до обществена информация.

На електронния адрес на НАПОО се получават множество запитвания и въпроси, свързани с дейността на агенцията, които автоматично се завеждат в деловодството и се насочват за изпълнение/отговор.

6.4. ПРИЛАГАНЕ АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ

Тенденция в дейността на НАПОО е устойчивото развитие на положителните практики във връзка с ограничаване на корупционния риск. Осъществяват се планираните мерки за недопускане на корупционни практики в дейността на Агенцията. Въведен е ротационен принцип при възлагане на процедурите за лицензиране и изменение на издадена лицензия и при проверки на ЦПО от служителите на Агенцията. Прави се преглед на текущите лицензионни процедури във връзка с риск за възникване на корупционна практика и за превенция и противодействие на корупцията.

Проверките при провеждане на последващ контрол и при лицензиране на ЦПО (ЦИПО) се осъществяват винаги от двама експерти.

С оглед прозрачно управление и отчетност между ръководството и служителите в НАПОО се провеждат ежеседмични срещи, на които се представят примери и добри практики свързани с корупционния риск. Всички външни експерти и членове на ЕК, ангажирани в лицензионните процедури подписват декларации за липса на конфликт на интереси.

През 2019 г. няма постъпили сигнали срещу служители на агенцията за корупционни действия. Всички служители на Агенцията са подали декларациите по чл. 35, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ) и за установяване конфликт на интереси. Декларациите са подадени на хартиен и на електронен носител.

Значително е повишена отчетността на Агенцията пред обществото чрез предоставяне на електронни административни услуги и електронна система за обратна връзка, както и чрез поддържането на актуални регистри на страницата на НАПОО и актуални данни в ИС на НАПОО. Регистърът на лицензираните ЦПО се поддържа в съответствие с изискванията за публичност, прозрачност, свободна и честна конкуренция в областта на услугите за обучение на възрастни в страната. Информацията в регистъра на лицензираните ЦПО и ЦПО регистъра на издадените и отнетите лицензии и регистъра на издаваните от ЦПО документи за професионална квалификация се актуализира в реално време на база на въведените данни в Информационната система на НАПОО.

6.5.ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА В ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА В ОПЕРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ НА АГЕНЦИЯТА

Въведените в НАПОО правила и процедури до голяма степен допринасят за ограничаване и намаляване на рисковете, идентифицирани в Риск-регистъра на НАПОО. Поддържането на квалификацията на служители, вкл. и на управленския капацитет са предпоставка за последователни действия, недопускащи риск в дейността на НАПОО.

Извършват се системни дейности по планиране и докладване – всяка седмица (оперативки), месечно и на три месеца (финансови отчети), на 6 месеца (отчет за степента на изпълнение на утвърдените политики и програми), за полугодieto и за края на календарната година (ежегоден план и съответно доклад за дейността на НАПОО), в рамките на които се прави преглед и анализ на работата и се планират мерки при констатиране на трудности.

Системата за двоен подпис, предварителният финансов контрол преди поемане на задължение и извършване на плащане са част от механизмите за недопускане на риск, които се прилагат в НАПОО съгласно Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор.

Осъществява се предварителен контрол на всички административни актове, подготвяни в НАПОО, както и на становища, доклади, писма и др., по ред определен във вътрешните правила, което допринася за предотвратяване на пропуски и грешки.

Офис техниката се поддържа в добро състояние и се подновява след перидични прегледи, вкл. и с участието на двете фирми, с които НАПОО има договор за абонаментно обслужване. През 2019 г. са закупени 3 броя сканиращи устройства.

Подновяват се системите за защита на техниката, вкл. антивирусните програми, въпреки това остава рискът от неправомерно проникване в информационните системи.

Взети са мерки за съхраняване на архив на данните от ИС на НАПОО на сървър на НАПОО в дейтацентър. Въпреки взетите мерки за информационна сигурност, Информационната система на НАПОО остава рисково място – както клиентите (ЦПО, ЦИПО), така и служителите на НАПОО и външните експерти, изцяло разчитат на системата за дейността си. Кратките прекъсвания в ел. хранването или повреди по оптичния кабел причиняват сериозно затруднение.

С цел недопускане на нарушения от страна на ЦПО във връзка с промените в законодателството, на сайта на НАПОО се публикува във възможно най-кратки срокове информация за очакваните или случилите се промени, както и кратка инструкция как това ще засегне дейността на НАПОО и на ЦПО/ЦИПО.

С оглед недопускане публикуване на некоректна информация, статиите на сайта на НАПОО се публикуват след контрол от прекия ръководител и от представител на ръководството на НАПОО.

Големият брой промени в нормативната база, регулираща професионалното образование и обучение, приети в периода 2016-2019 г., налагащи оптимизиране в дейността на НАПОО и изискващи участието на всички експерти в междуведомствени работни групи за разработване на подзаконови актове, затруднява работата на служителите, но въпреки високото натоварване през 2019 г. не са допуснати компромиси с качеството, не се просрочват сроковете за лицензионните процедури или за отговор на запитвания на граждани и институции.

Все по-осезаема е липсата на достатъчно административен капацитет - изменението на ЗПОО от ноември 2018 г. определя, че минималния брой служители в НАПОО трябва да бъде 30 човека. За съжаление със Закона за държавния бюджет за 2020 г. този текст е заличен. НАПОО частично компенсира недостига на човешки ресурси с разработването на уеб-базиран софтуер, чрез който се намалява обема на човешкия труд, необходим за изпълнение на новите функции, но както вече беше казано, поддържането на този софтуер е скъп и таксите за лицензиране не го покриват

Във връзка с включването на НАПОО в системата за сигурно електронно връчване и електронен обмен на документи за пореден път пролича необходимостта в НАПОО да бъде разкрит щат за ИТ специалист. Промените в ЗПОО, промените в нормативната база вследствие на мерките в РМС № 704, и честите промени във вътрешните правила и процедури показват за пореден път необходимостта от юрист в Дирекция ПКЛ.

Наблюдава се недостиг на финансови средства в дейността по лицензиране и последващ контрол – и двете дейности съгласно ЗОАРАКСД се финансират с такси от лицензионната дейност. Тенденцията за намаляване на броя лицензирани през годината ЦПО и ЦИПО се запазва (73 процедури през 2019 г. при 123 процедури през 2018 г.).

6.6. ПОВИШАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА НАПОО

Развитието на административния капацитет и през 2019 г. е насочено към повишаване равнището на професионалните знания, умения и квалификация и постигане на по-високи резултати при изпълнение на служебните задължения от служителите в администрацията на НАПОО.

Провеждането на периодични оперативки и работни срещи на различни нива, въведената практика за информирането на всички служители относно дискусии, доклади, публикации, свързани с дейността на НАПОО и функциите на държавната администрация, провеждането

на „методически дни“ допринася за поддържане на компетентността на служителите и за постигането на съгласуваните цели.

През годината е направен анализ на потребностите от обучение и развитие на персонала. На тази база е разработен План за обучение на служителите от НАПОО през 2019 г., като обученията са заложили и в личните планове за обучение на служителите.

През 2019 г. бяха проведени четири обучения за служителите в Дирекция ПКЛ в два модула по три дни финансирани по проект „Повишаване на ефективността в работата на служителите от дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“ по Оперативна програма „Добро управление“.

През 2019 г. в електронни обучения, организирани от Института по публична администрация, е участвал 1 служител в общо 6 курса на теми: Анализ на потребностите от обучение, Интервюто като метод за оценяване, Планиране и организация на електронното административно обслужване, Мерки срещу изпирането на пари, Портал за работа в държавната администрация и Алтернативни методи за разрешаване на спорове в административната дейност.

Предизвикателството да управляваш- ЗО-2 (един служител), двама служители са участвали в обучения, организирани от Школа по публични финанси при Министерство на финансите и Националният консултантски център „Решение“ ООД на теми: Прилагане на законодателството по обществени поръчки и Годишно счетоводно приключване на 2019 г. за бюджетните организации.

Всички служители на администрацията са включени в дистанционно обучение, организирано от ИПА на тема „Мерки срещу изпирането на пари“. Всички служители участваха в обучение по киберсигурност.

За внедряване на промените в дейността на НАПОО, свързани с въвеждане на електронно управление, служителите работят и усъвършенстват уменията си самостоятелно. Налице са различни форми на наставничество от по-опитните колеги.

Обучение на тема: Здравословни и безопасни условия на труд на 2 служители е направено от Службата по трудова медицина Токуда, с която НАПОО има сключен договор.

През 2019 г. НАПОО в изпълнение на проекти, финансирани по програма Еразъм+ е осъществена мобилност за 5 човека общо – във Нотингам, Великобритания. Информация за проектите е представена и в т.4.1. на настоящия доклад.

Обученията, в които служителите участват, се подбират така, че да допринесат за подобряване качеството на услугите, предоставяни за гражданите и бизнеса, както и за постигане на увеличаващите се изисквания и очаквания към държавната администрация, посочени в „Стратегията за развитието на държавната администрация 2014-2020 г“. Към досиетата на служителите се прилагат всички допълнителни сертификати, доказващи развитието и повишаването на компетентностите им.

Съществено значение за повишаване на компетентността на служителите има и участието им в международни проекти и работни групи към ЕС. Срещите с експерти от други страни не само разширяват знанията, свързани с политики и практики в ПОО от други държави и трансферирането на някои от тях в Република България, но и за повишаване на самочувствието и мотивацията на служителите.

В края на 2019 г. общият брой на служителите в администрацията на агенцията е 21, от които 16 са държавни служители, назначени по служебни правоотношения и 5 служители са назначени по трудови правоотношения. Служителите са разпределени в специализирана администрация (дирекция „Професионална квалификация и лицензиране“) – 13 служители и обща администрация (отдел „Административно, правно и финансово обслужване“) – 5 служители. Общият брой на жените е 17, а на мъжете – 4. Всички служители в специализираната администрация са с магистърска степен, има трима служители с образователна и научна степен „доктор“. В общата администрация двама служители са с магистърска степен. През 2019 г. на работа са назначени трима нови служители след успешно издържани конкурси.

Оценяването на служителите за 2019 г., като елемент на системата за развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите в администрацията, е успешно. То е проведено съгласно изискванията на „Наредбата за условията и реда за оценяване на изпълнението на служителите в държавната администрация“. Проведени са трите етапа на оценяване в определените срокове – съгласуване на работните планове, междинни срещи, заключителни срещи за всички служители, отговарящи на изискванията на нормативната уредба.

Трудовите и служебните досиета на всички служители се водят и съхраняват съгласно нормативните изисквания.

През изминалата година с цел подобряване на професионалните умения на всеки служител на НАПОО като висококвалифициран, компетентен и отговорен, продължи практиката с включването в специфични дейности (които не са част от рутинните дейности на служителите) – напр. организиране и модериране на събития (конференции и работни срещи), представяне на НАПОО в работни групи на високо ниво (национално и международно) и др.

Продължи и практиката за включване във всяка една междуведомствена работна група на двама служители на НАПОО - както с цел постигане на висока експертиза в работата им, така и за взаимозаменяемост.

По време на методическите дни или при провеждане на регулярните оперативки се обсъжда очакваното въздействие при въвеждане на нови дейности, механизми, инструменти – както в рамките на НАПОО, така и спрямо гражданите, обучаващите институции, социалните партньори, ЦИПО. Наличието на такава предварителна неформална оценка мотивира в по-голяма степен служителите да прилагат конкретния инструментариум, предотвратява инвестирането на човешки и финансови ресурси в дейности, от които ще има минимален ефект, а и помага служителите да се подготвят по-добре за очакваните въпроси от страна на клиенти и експерти.

Прави се ротация на служителите в агенцията на различни работни места, като това се очертава като подходяща практика за повишаване на компетентността им, но и като принос към подобряване качеството на предлаганите услуги.

Социалната ангажираност на ръководството и през 2019 г. основно е свързана с осигуряване спазването на изискванията на Закона за здравето и Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Провеждат се първоначалните и периодичните инструктажи, спазва се забраната за тютюнопушенето на работните места. Проведени са профилактични прегледи на всички служители. Направен е анализ на заболяемостта на служителите. Изпълнени са

препоръките на Наредбата за минималните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при работа с видеодисплей.

6.7. ЕЛЕКТРОННО УПРАВЛЕНИЕ

НАПОО предлага електронни услуги, достъпни чрез Интернет страницата на Агенцията и ИС на НАПОО - лицензиране и за изменение на лицензията, издаване на дубликат, както и справки за завършени професионални обучения в ЦПО от физическо лице, за издаден от ЦПО документ, удостоверяващ професионална квалификация или професионално обучение, проверка на статута на ЦПО/ЦИПО (с активна, прекратена или отнета лицензия), предстоящи курсове, организирани от ЦПО.

Документите, необходими за процедурата по лицензиране се изготвят или прикачват се въвеждат и оценяват изцяло в Информационната система на НАПОО. Подаването на заявления може да става по всички възможни начини, вкл. и чрез системата за Сигурно електронно връчване.

НАПОО е включена в системата за електронен обмен на съобщения (СЕОС) на държавната администрация. През 2019 г. НАПОО е изпратила чрез СЕОС 280 документа и е получила 257 документа.

Информационната система на НАПОО, освен основен инструмент за информация и контрол на дейността на ЦПО е средство за предоставяне на информация (и получаване на такава) към други администрации по служебен път

Данни от ИС на НАПОО с уебсървиз се предоставят на информационната система на Агенция по заетостта, като по този начин се облекчава работата на служителите на АЗ свързани с проверка на статуса на ЦПО (статус на лицензията, лицензирани професии, заявена материална база за обучение по теория и практика и др.). Аналогично от базата данни на Агенция по заетостта се предоставят данни към ИС на НАПОО за обучените лица по мерките за насърчаване на заетостта.

През Информационната система продължава и подаването онлайн на заявления за откриване на процедура за промяна на обстоятелствата с възможност за прикачване на съпътстващите заявления документи.

С данни от Информационната система на НАПОО се поддържат на уебсайта на НАПОО регистрите, а именно регистър на центровете за професионално обучение и на центровете за информация и професионално ориентиране, регистър на отнетите лицензии, регистър на подалите документи за лицензиране, както и регистър на документите по чл. 38 и чл. 40 на ЗПОО, издадени от центровете за професионално обучение.

На интернет сайта на НАПОО се предоставя и информация за предстоящи курсове, която се поддържа и актуализира от самите ЦПО в ИС на НАПОО.

Данни от ИС на НАПОО (общо 5 масива) се подават към платформата за отворени данни на държавната администрация.

НАПОО предоставя и през REGIX данни за лицензираните ЦПО и професиите, които са включени в лицензията им.

ОБОБЩЕНИЕ:

1. Администрацията на НАПОО ефективно управлява и контролира финансовите средства от държавния бюджет и от фондовете на ЕС и предоставя качествени административни услуги.
2. Финансовите средства през 2019 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.
3. Програмното бюджетиране и през 2019 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.
4. Материалната база на НАПОО през 2019 г. се поддържа в добро състояние и условията на труд се подобряват.
5. През 2019 г. продължават активните действия за осигуряване на прозрачност в дейността на НАПОО и на лицензионния режим.
6. Повишаването на квалификацията на служителите със собствени средства, средства от НАПОО, средства по ОП Добро управление и със средства на програма Еразъм + допринася за подобряване на експертността, качеството на работа и комуникацията както с клиенти, така и с институции и между служителите в Агенцията.
7. Поддържаната от НАПОО информационна система е основен инструмент в управлението на НАПОО и средство за мониторинг и контрол на ЦПО, използва се за интегриране с информационните ресурси на други администрации и част от данните в нея се визуализират в регистрите на сайта на НАПОО.
8. НАПОО активно участва във всички мерки на правителството, свързани с облекчаване административната тежест на бизнеса и въвеждане на електронно управление.

РАЗДЕЛ 7. ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2019 Г.

Въз основа на изготвения анализ и на постигнатите резултати от изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2019 г. могат да се направят следните изводи:

- НАПОО успешно реализира нормативно възложените ѝ функции, регламентирани в ЗПОО с активното участие на трипартитните ѝ органи – УС и ЕК.
- През 2019 г. Агенцията успешно осъществява координиращата си функция и продължава да има ключова роля в реализирането на секторната политика в ПОО.
- Агенцията продължи да разширява мрежата на институциите и организациите, с които поддържа сътрудничество по ключови въпроси на политиките за развитие на ПОО на национално и секторно ниво.
- Поставените в Плана за дейността на НАПОО през 2019 г. цели и дейности са реализирани успешно, в съответствие със заложените индикатори за изпълнение.
- Постигнатите резултати са показател за солиден експертен капацитет на Агенцията и повишаване на институционалния ѝ авторитет на национално и международно равнище.
- Видно от броя на проектите на ДОС, НАПОО усъвършенства подхода за разработване/актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии, съдържащи „единици резултати от ученето“.

- Мрежата от лицензирани институции в края на 2019 г. включва 1005 действащи ЦПО и 40 ЦИПО.

- Големият брой ЦПО на територията на цялата страна е предпоставка за по-лесен достъп до професионално обучение и възможност за избор на по-голям брой професии, вкл. и за граждани с ограничени доходи.

- Получените лицензии покриват почти целия списък с професии и специалности от СППОО с професии от първа до трета степен на професионална квалификация – НКР/ЕКР (2-4).

- Дейността по лицензиране на ЦПО/ЦИПО е на високо професионално ниво – няма върнати от представените за разглеждане в ЕК документи и материали, провалена или нарушена процедура, неспазени срокове, жалби и сигнали за нарушения.

- Всички вътрешни документи, свързани с лицензионния режим се актуализират редовно и се поддържат в съответствие с промените в нормативната база.

- Документацията на ЦПО с прекратени права по лицензия на основание чл. 49д от ЗПОО се съхранява в професионална гимназия на територията в която се намира центъра, определено от съответното РУО.

- Методическото подпомагане на външните експерти, участващи в експертната оценка на процедурите по лицензиране/изменение на издадена лицензия с допълване на нови професии и специалности на ЦПО е предпоставка за качественото и в срок провеждане и приключване на процедурите. Актуализирана е Процедурата за избор на външни експерти за процедури по лицензиране на ЦПО /ЦИПО по чл. 7 от Правилника за дейността на НАПОО.

- По отношение на постъпилите нови предложения за допълване на СППОО стриктно се прилага „Редът за разработване и поддържане на Списъка на професиите за професионално образование и обучение“, утвърден със Заповед № РД09-5443/ 18.10.2017 г. на министъра на образованието и науката. Редът за разработване и поддържане на СППОО е актуализиран със Заповед № РД-09-3080 /13.12.2019 г.

- Актуализирани са Методическите указания и Рамковите изисквания за разработване на ДОС за придобиване на квалификация по професии.

- Актуализирана е стратегията „НАПОО 2019-2021“. Тя представлява ключов документ, който е продължение на Стратегически проект „НАПОО 2020“, чиято основна цел е да конкретизира целите на европейските и националните политики в ПОО, имащи отношение към развитието на Агенцията в периода 2019-2021 г.

- Изготвен е Анализ на СППОО в изпълнение на решение на Консултативния съвет за професионално образование и обучение към министъра на образованието и науката от 25.06.2019 г. и в съответствие със задание на Министерството на образованието и науката.

- Актуализирани са „Правила за реда и условията за прекратяване правата по лицензия на ЦПО и ЦИПО“ в съответствие с изм. и доп. в ЗПОО, бр. 92 от 6 ноември, 2018 г.

- Подаването на пълният комплект документи по процедурите за лицензиране/изменение на издадена лицензия с допълване на нови професии и специалности през ИС на НАПОО, създава възможности за постигане на още по-голяма прозрачност на процеса.

- Опитът, придобит от участието на НАПОО в европейски мрежи, работни групи и по проекти, финансирани по програма Еразъм+ са трансферирани и адаптирани в национален контекст при подготовката на проекти на актуализирани през 2019 г. нормативни актове.

- Дейността по проверка на издадените от ЦПО свидетелства за професионална квалификация за включване в „Регистър на издадените документи за професионална квалификация в съответствие с изискванията на чл. 40б, ал.2 от Закона за професионално образование и обучение“ е на високо професионално ниво. Модулът е надежден инструмент не само за контрол на дейността на ЦПО, но и за представяне на докумантите за професионална квалификация на гражданите пред бъдещи работодатели или при легализацията на документи.

- Допълнителните модули в Информационната система на НАПОО (за документи с фабрична номерация и за проверка на свидетелствата за професионална квалификация издадени от ЦПО) улесняват дейността на ЦПО в цялата страна.

- НАПОО е включена към REGIX и подава информация към заинтересованите страни (АЗ, РУО на МОН, МВР и др.).

- Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО се прилага успешно и е средство за осигуряване качеството на услугите и за превенция на нарушения на нормативната база и на условията на издадената лицензия. „Процедурата за последващ контрол на центровете за професионално обучение“ и приложенията към нея са актуализирани 2 пъти през 2019 г., като измененията и допълненията са приети с решения на УС на НАПОО (Протокол № 01/ 20.02.2019 г. и Протокол № 06/ 04.12.2019 г.)

- Използваната от НАПОО методика за събиране на годишната информация за дейността на центровете е работеща и надеждна от гледна точка на мониторинг и набирането на данни, свързани с дейността им.

- Агенцията изпълнява в срок и в съответствие с изискванията за качество задачите в рамките на всички международни проекти, в които участва. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системното развитие на експертния капацитет на екипа на НАПОО.

- Административното управление се извършва в съответствие с действащото законодателство - законовите и подзаконовите актове, както и съответстващите на тях вътрешни документи. Вътрешно-нормативната база е предпоставка за предвидимост в развитието и за прозрачност в дейността на Агенцията. Системата за финансово управление и контрол е инструмент за икономично, ефективно, ефикасно управление и разпределение на финансите в НАПОО.

- С включването в средата за електронен обмен на документи между държавните администрации и системата за електронно връчване Агенцията намалява съществено подготвяните и изпращани на хартия документи и улеснява в комуникацията бизнеса и гражданите.

- НАПОО продължи да развива различни по формат тематични обучителни дейности за повишаване на професионалната компетентност на служителите от администрацията.

РАЗДЕЛ 8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2020 Г.

През 2020 г. НАПОО сключи договор BG05M9OP001-3.020-0001-C01 от 08.01.2020 г. за изпълнението на проект „Качество и ефективност“ по процедура BG05M9OP001-3.020 „Подобряване качеството и ефективността на услугите за професионално обучение“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Планираните в проекта дейности и продукти ще допринесат съществено за:

1. Подобряване на връзката между системата за ПОО в България и потребностите на пазара на труда чрез усъвършенстване на използваните инструменти за разработване и регулярно актуализиране на ДОС за придобиване на квалификация по професии и СППОО.
2. Повишаване на ефективността на системата за мониторинг и прилагането на законодателството в областта на професионалното образование и обучение чрез ИКТ ресурсите и експертния потенциал на НАПОО..
3. Подобряване качеството и улесняване на бизнеса относно предоставяните от НАПОО услуги чрез повишаване на нивото на електронните услуги, осъществяване на проверки в рамките на лицензионната процедура по служебен път и др.
4. Разширяване на възможностите за информиране на обучаващи институции, граждани, работодатели и други чрез използване на инструменти в Интернет за споделяне на информационни материали.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

НАПОО – Национална агенция за професионално образование и обучение

ПОО – Професионално образование и обучение

ПКЛ - Професионална квалификация и лицензиране

ЦПО – Център за професионално обучение

ЦИПО – Център за информация и професионално ориентиране

УЦЖ – Учене през целия живот

ИС – Информационна система

ДБ – Държавен бюджет

ДОС – Държавни образователни стандарти

РУ – Резултати от ученето

ЕРУ – Единици резултати от ученето

СППОО – Списък на професиите за професионално образование и обучение

ЕК – Експертна комисия

ЗПОО – Закон за професионалното образование и обучение

ЗА – Закон за администрацията

ЕКР – Европейска квалификационна рамка

НКР – Национална квалификационна рамка

СКР – Секторна квалификационна рамка

МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

МТ – Министерство на туризма

ППО – Продължаващо професионално обучение

ОПАК – Оперативна програма „Административен капацитет”

ОП „РЧР“ – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“

ОП НОИР – Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“

АЗ – Агенция по заетостта

МОН – Министерство на образованието и науката

МТСП – Министерство на труда и социалната политика

МИ – Министерство на икономиката

ЦРЧР – Център за развитие на човешките ресурси